

Mathai - Matham Jacob

Matham Jacob - (†1631); slávny holandský rytec a kresliar, žiak *H. Goltziusa*, ktorý bol jeho nevlastným otcom

https://en.wikipedia.org/wiki/Jacob_Matham

<http://art.famsf.org/jacob-matham>

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mars_and_Venus_-_Jacob_Matham.jpg

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://bittergracenotes.blogspot.com/2009/06/we-beg-your-patience.html&prev=/search%3Fbiw%3D1857%26bih%3D995%26tbs%3Dsb:AMhZZishEfGLM-x_1fdtDPuKE1kMIR8gzHJi5jNG_1Y-x6UUXhx1Yf4W9VETKyYvP2Xs8X5vxck2SWe0MDkpV0hcPmFMoqdEhrIOcxLue0ovtqw3LGGtkPyBMmE0vo0VYjIWP6yiIUOKOMibAFzxxz6_1SG3zpAk2XCtfM_1NHbjDHLAsXuEnpr1OLz9P3LeNpskBvcbi3nhOnck7&sa=X&ei=uWe_UYLoGoGytAbR-IDQBg&ved=0CDIQ7gEwAA

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=25

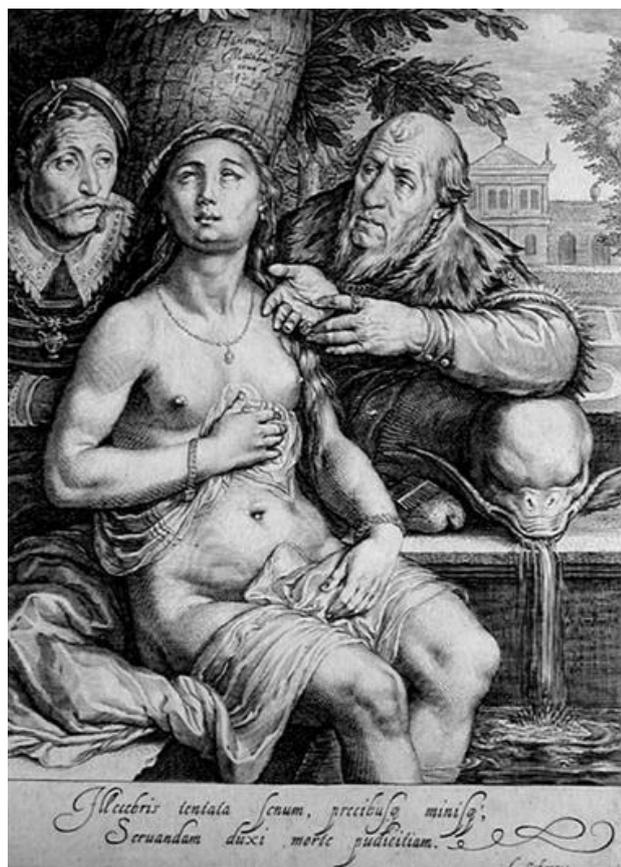
http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=25

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=25

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=25



J. Mathai podľa K. van Mander I: Diet'a a kostlivec. Alegória pomínutelnosti života (rytina, memento mori, 1599)



J. Matham podľa C. van Haarlema: Zuzana a starší (1599)



J. Matham podľa S. Vrancxa: Boháč pri stole a Lazár za dverami (1606)



J. Matham podľa Tintoreta: Svätá rodina a sv. Ján (rytina, 16.-17.st.)



J. Matham podľa H. Golziusa: Iustitia (zo série Cnosti, 1593)



J. Matham: Spes (zo série Cnosti, 17.st.)



J. Matham podľa H. Golziusa: Prudencia (zo série Cnosti, 1593)



J. Matham podľa H. Golziusa: Superbia (zo série Neresti, 1587)



J. Matham: Avaritia (zo série Neresti, 17.st.)



J. Matham podľa H. Golziusa: Luxuria ? (zo série Neresti, 1593)



J. Matham podľa H. Golziusa: Luxuria (zo série Neresti, 1587)



J. Matham podľa H. Goltziusa: Tri Grácie (rytina, 1588)



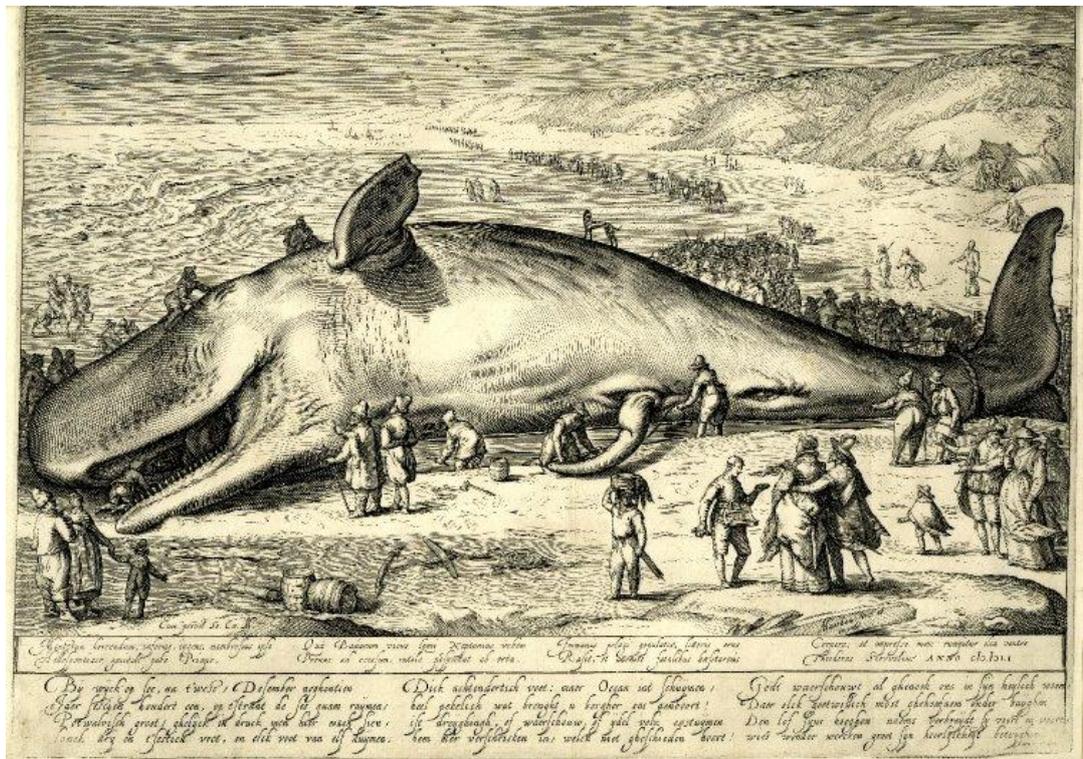
J. Matham podľa B. Sprangera: Odpočinok na úteku do Egypta (rytina, 1610)



J. Matham podľa F. Zuccari: Klaňanie troch kráľov (1595-1596)



J. Matham podľa A. Bloemaerta: Klaňanie pastierov (1604-1607)



J. Matham, zrejme podľa H. Goltziusa: Veľryba na brehu



J. Matham podľa Tintoreta: Roľníci mučia nádenníka (rytina, 16.-17.st.)



J. Matham podľa Jans Geertgena tot Sint: Oplakávanie Krista



J. Matham podľa H. Goltzius: Herkules a Dejaneira (rytina zo série Lásky bohov, 1597)

Matham Theodor - (†1676); holandský rytec, maliar a kresliar, druhý syn a žiak J. Mathama (1631), grafika a vydavateľ; pozri *holandskí rytci*

<http://art.famsf.org/theodor-matham>



T. Matham: Vanitas (rytina, 1622)

Mathauser Josef - (†1917); český maliar portrétov, náboženských a historických obrazov; pozri *Krok, Čech, Libuša, Ján Hus, Ján Nepomucký, Žigmund*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Mathauser

http://ru.wikipedia.org/wiki/Матхаузер,_Йозеф

https://www.google.sk/search?q=Josef+Mauthauser&rlz=1C1TEUA_enSK466SK466&aq=f&oq=Josef+Mauthauser&aqs=chrome.0.57.10501&sourceid=chrome&ie=UTF-8

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Josef_Mathauser



J. Mathauser: Křivoklát (19.-20.st.)



J. Mathauser: Praotec Čech na hore Říp (19.-20.st.)



J. Mathauser: Kníže Krok s dcérami (19.-20.st.)



J. Mathauser: Jan Žižka s kňazom Václavom Korandom roku 1420 hľadí z Vítkova na Prahu (19.-20.st.)



J. Mathauser: Bitka pri Lipanoch roku 1434



J. Mathauser: Jan Hus vo väzení píše Čechom svoj posledný list



J. Mathauser: Smrt' Jána Nepomuckého



J. Mathauser: Dobytie Kutnej Hory



J. Mathauser: Kráľ Jan Luxemburský v bitke pri Kreščaku r. 1346



J. Mathauser: Opát Božetěch korunuje kráľa Vratislava vo Wroclavi



J. Mathauser: Pražania skladajú sľub cisárovi Žigmundovi

Mather Rudolf -



R. Mather: Pijan a smrť (tanec smrti, ceruza, gvaš, 1920)

Matthew Paris - (†1259); lat. Mattheus parisiensis; *benediktínsky* mních, anglický kronikár, iluminátor a kartograf so sídlom v St. Abbey Albans v Hertfordshire; napísal niekoľko prác, väčšinou historických, ktoré sám iluminoval; jeho čiastočne farebné kresby akvarelom sú niekedy nazývané „tónované kresby“; pozri *anglickí maliari stredovekí*

https://en.wikipedia.org/wiki/Matthew_Paris



Matthew Paris: Autoportrét (Historia Anglorum, 1250-1255)



Matthew Paris: Herakleios dáva s'af' hlavu sv. Albána (Život sv. Albána, 13.st.)



Matthew Paris: Martýrium sv. Albána (Život sv. Albána, 13.st.)



Matthew Paris: Umučenie Amfibalda (Život sv. Albána, 13.st.)



Matthew Paris: Slon v triumfálnom sprievode cisára Frederika II. v Cremona (Chronica Maior II, 1235-1259)

Amphibalus - (†304); ranne kresťanský kňaz, ktorý konvertoval sv. Albána na kresťanstvo; Albán ho ukryl vo pred náboženským prenasledovaním na určitú dobu, počas ktorej do začal napodobňovať a stal sa kresťanom; napokon bol Albán zajatý, mučený a popravený, pričom Amphibalus prestrojený v plášti svojho ochrancu unikol; nakoniec bol Amphibalus chytený a tiež umučený; v najranejších prameňoch (Gildas, 570; Beda Ctihodný, 730), kňaz nie je nomenovaný; až v 12.st. dostal meno Amphibalus, ale je veľmi nepravdepodobné, že by sa jednalo o skutočné meno kňaza; môže byť odvodené z lat. amphibalus, používaného pre plášť; pozri *kresťanskí svätci*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Amphibalus>



Matthew Paris: Umučenie Amfibalda (Život sv. Albána, 13.st.)

Mathieu Georges - (†2012); francúzsky maliar v štýle *tachismu* a *lyrickej abstrakcie*; jeden z predstaviteľov *akčnej maľby*; považovaný za zakladateľa abstraktnej maľby; pozri *abstrakcia*, *abstraktné umenie*

http://en.wikipedia.org/wiki/Georges_Mathieu

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%91,%D0%96%D0%BE%D1%80%D0%B6>

<http://www.wikipaintings.org/en/georges-mathieu/utan-titel-d>

<http://www.wikipaintings.org/en/georges-mathieu/utan-titel-d#supersized-artistPaintings-284296>



G. Mathieu: Hold umelcovi (1912)



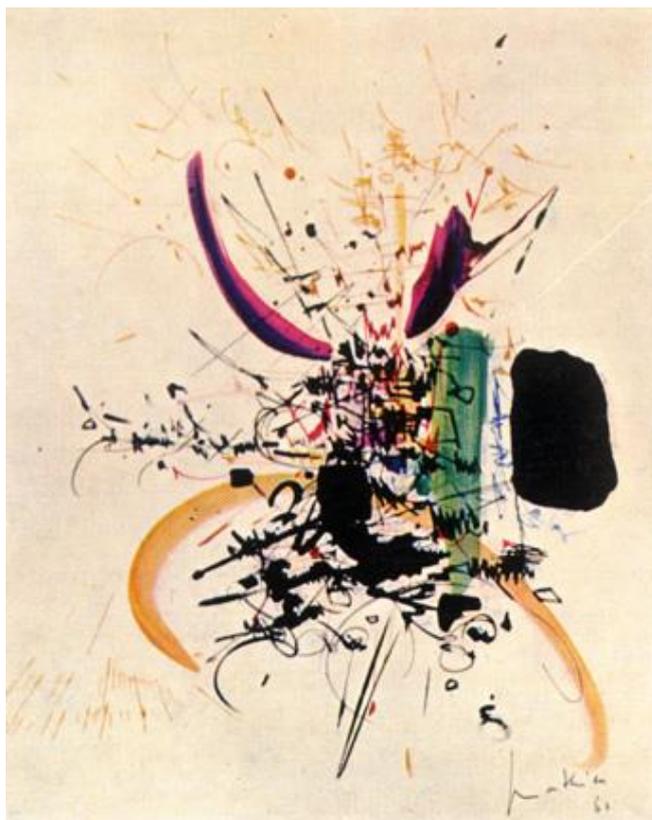
G. Mathieu: Sv. Juraj a drak (1961)



G. Mathieu: Vojvoda Karol a manželka, vojvodkyňa Burgundská (1957)



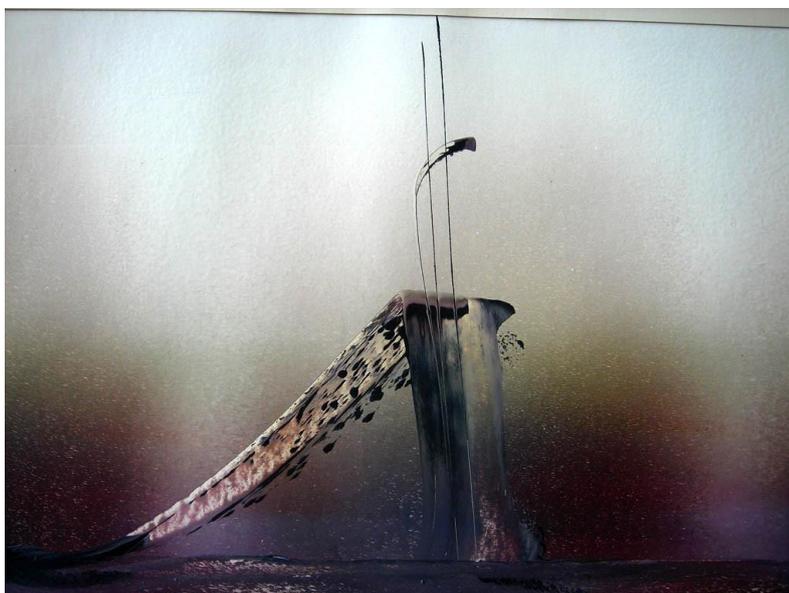
G. Mathieu: Zbohom život



G. Mathieu: Apokalypsa



G. Mathieu: Utan titel



G. Mathieu: Bez názvu

Mathura - mesto v severnom Pakistane, legendárne rodisko boha *Kršnu*; budhistické kultové centrum v 1.-3.st.po Kr.

mathurská škola - *budhistická* umelecká škola v *Mathure* z 2.-5.st.po Kr. na území Kušánov (dnešný Pákistán a časť strednej Ázie), preto v tejto súvislosti a v tomto časovom rozmedzí môžeme hovoriť aj o *kušánskom umení*, ktoré však končí už v 300 po Kr., keď podlieha perzskému vplyvu počas víťaznej dynastie *Sásánovcov*; štýlovo súvisí Mathurská škola s *gandhárskou školou*; vychádzala zo štýlu starších indických období a zobrazeniu *Buddhu* vpečatila majestátnosť; charakteristická oblými, uzavrenými tvarmi, v zobrazení *bodhisattvov*, najmä *jakšíni*, sa prejavuje zmyslovosť (príznačné trojité prehnutie tela); sochárskym materiálom červený *pieskovec*, plastiky predstavujú jeden z prototypov budhistickej *ikonografie*

Matica slovenská/MS - slovenská kultúrna a osvetová inštitúcia v Martine; založená 1863 pôvodne na spolkových základoch; položila základy slovenskej národnej vedy, múzejníctva, archívniectva, vydavateľstva; po násilnom uzatvorení 1875 sa stáva symbolom slovenského národa a jeho existencie; idey Matice slovenskej preživali vo vládou povolených spolkoch, ktoré sa stali

základňou pre obnovenie Matice slovenskej v roku 1919; roku 1954 prijatý zákon o Matici slovenskej, podľa ktorého sa stala vedeckou inštitúciou; zákonom z roku 1968 rozšírená jej pôsobnosť aj členská základňa; do 1989 plnila funkciu slovenskej národnej knižnice jednotnej sústavy knižníc na Slovensku, bola rozšírená o ústredné literárne múzeum a pracovisko pre výskum Slovákov v zahraničí; rozvíja vedeckú výskumnú činnosť v knihovníctve, bibliografii a informatike; vo vlastnom vydavateľstve publikuje výsledky tejto činnosti a vydáva metodické a kultúrne propagačné materiály a periodiká; zbierkový fond Matice slovenskej k 1989 tvoril 4,5mil. jednotiek; pozri *múzeum, Slovenské národné múzeum; pamiatky*

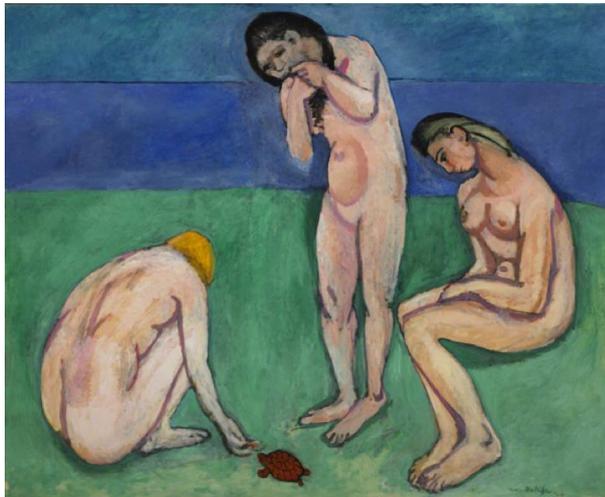
Matisse Henri Emile Benoit - (†1954); francúzsky umelec, maliar, návrhár, grafik, sochár; na samom začiatku *impresionista*, potom vedúca osobnosť *fauvizmu*; veľa obrazov namaľoval *divizionistickou* technikou; zaujímal sa o *africké a primitívne umenie* (pozri *kubizmus*); v neskoršej tvorbe smerovanie k *abstrakcii*; pre jeho obrazy je typická jeho *expresívna* farebnosť i kresba; Matisse je jednou z hlavných postáv moderného umenia; pozri *kompozícia; krajinaomalba; A. Derain, S. Delaunayová, J. Gris; kubofuturizmus; Albertina; akvárium*

http://it.wikipedia.org/wiki/Henri_Matisse

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/9446336822/in/photostream/>

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/9446235700/in/photostream/>

<https://www.google.sk/search?q=matisse:+Odalisque+in+red+pants&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=xnRIVbrcFtHmarHygfgF&ved=0CCEQsAQ&dpr=1>

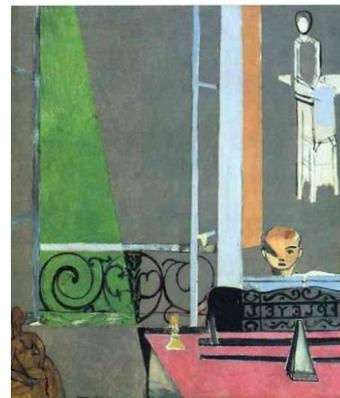


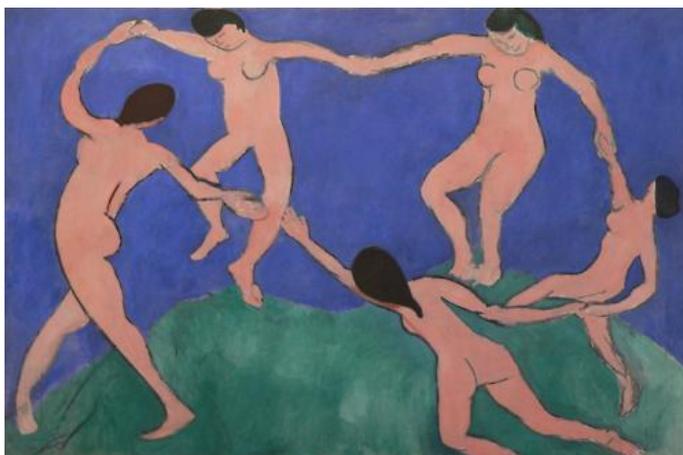
H. Matisse: Kúpajúce sa s korytnačkou (1907-1908)



H. Matisse: Odalistka v červených nohaviciach (1921)

H. Matisse: Hodina klavíru





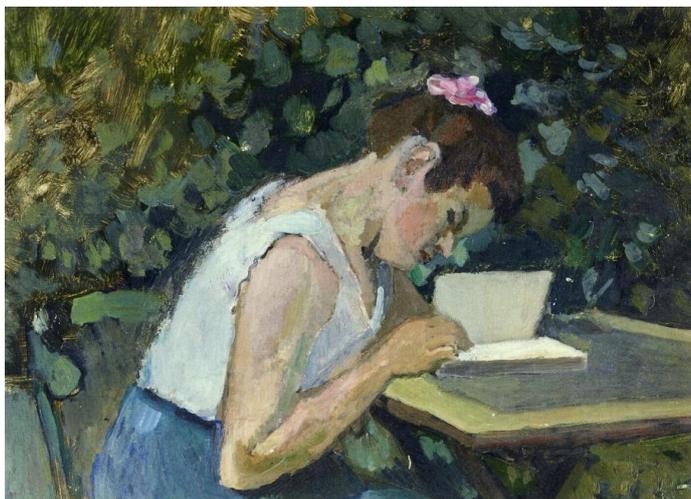
H. Matisse: Zlaté rybky
H. Matisse: Tanec



H. Matisse: Dezert (Harmónia v červenom)
H. Matisse: Žena s klobúkom



H. Matisse: Modelka s bielym uterákom



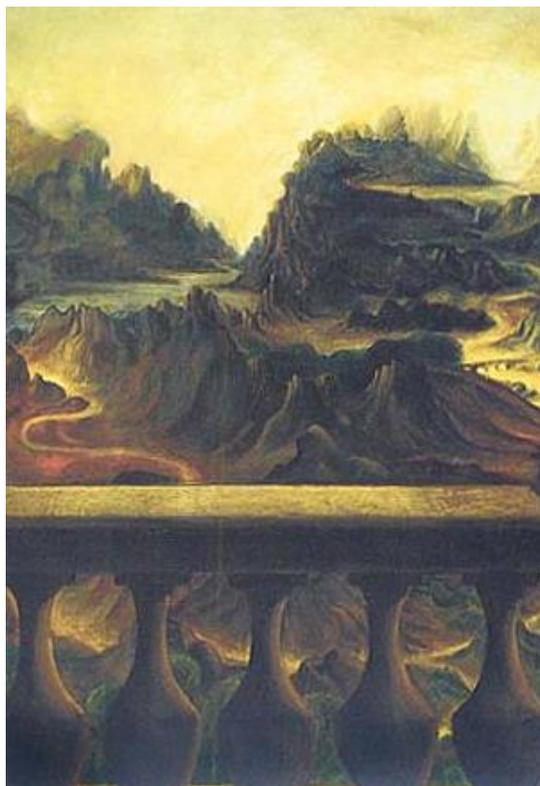
H. Matisse: Žena čítajúca v záhrade

Matisse Sophie - (*1965); súčasná americká umelkyňa, známa svojou sériou *citácií* „chýbajúce obrazy“ na diela významných svetových umelcov; jej umelecký rodokmeň siaha k pradedovi *H. Matissovi*; jej otcom je sochár Pavol Matissa, ktorého starý otec bol H. Matisse; pozri *americkí maliari*

http://en.wikipedia.org/wiki/Sophie_Matisse



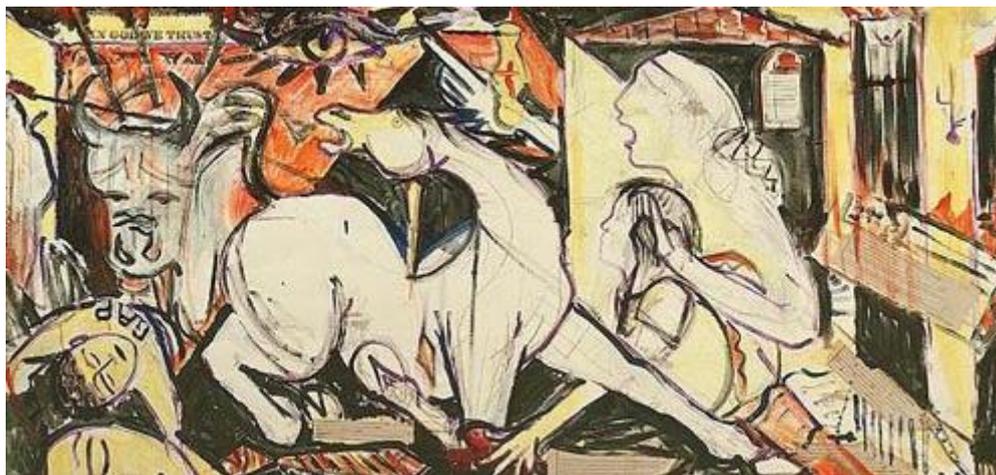
S. Matisse: Las Meninas (citácia, 2001)



S. Matisse: Monna Lisa. Vráťim sa za päť minút (citácia, 1997)



S. Matisse: Moja Guernica (2002-2003)



S. Matisse: Guernica I (2003)



S. Matisse: Guernica II (2003)

***matka** - pozri *materstvo, pôrod, očisťovanie matky/obrad očisťovania matky ; Umai, Umayo, matka siedmich synov*



J. Thomson: Zavinovačka (woodburytypie 1876-1877)

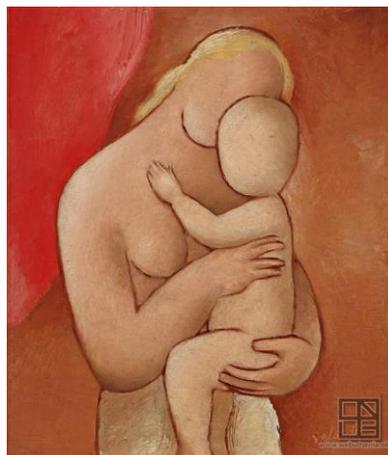


P. Picasso: Matka a syn so šatkou (1903)



A. Rigele: Matka
A. P. Weisz-Kubínčan: Matka (1930-1935)





M. Mravec: Matka so zabitým synom

M. Galanda: Matka s dieťaťom



J. Malejovský: Žena s dieťaťom (1945)

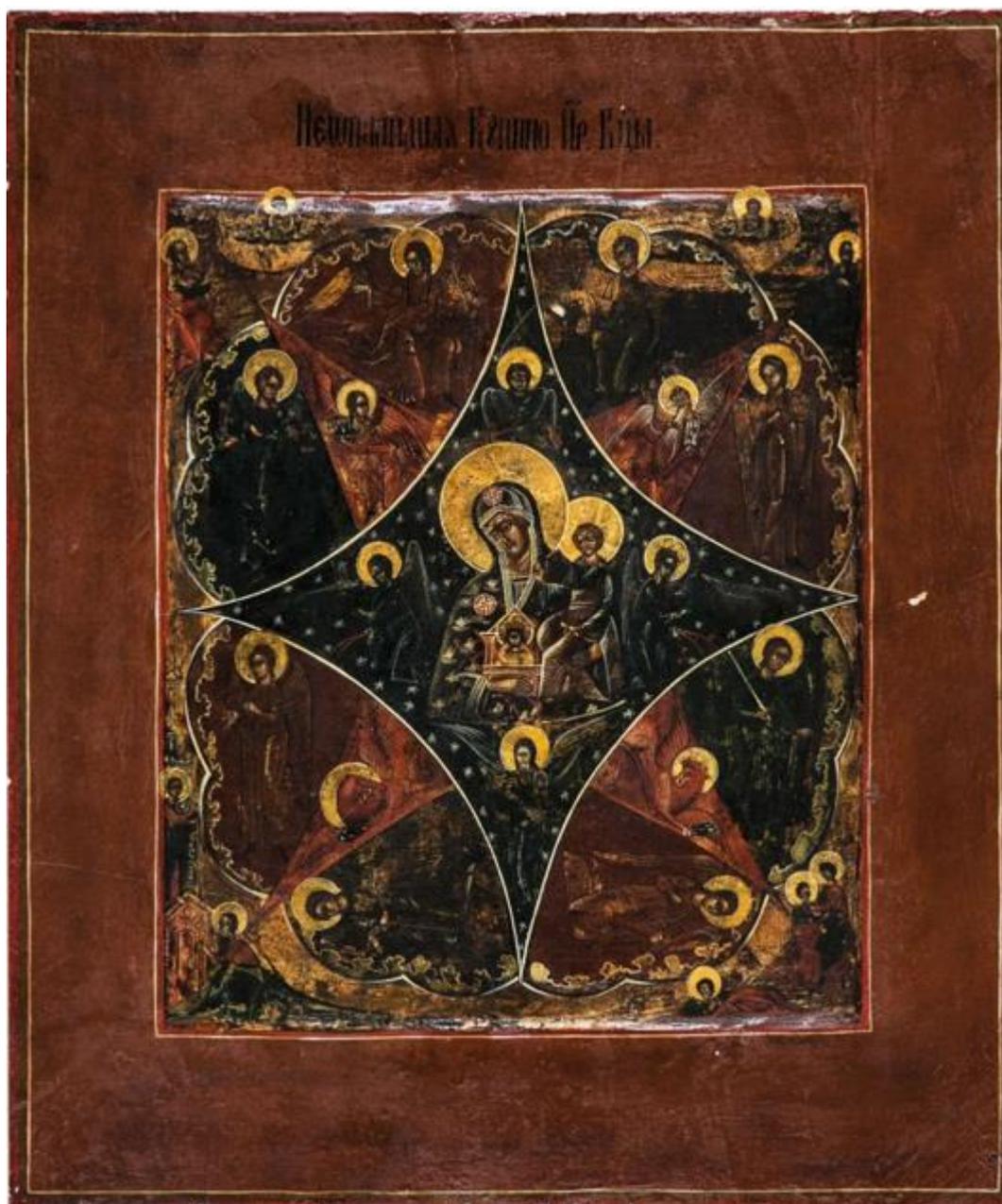
***Matka bolestná - Dolorosa/Mater Dolorosa**

***Matka Božia** - lat. *Mater Dei*, gréc. *Theotokos*; typ *Márie* matky, nežného zjavu, sediaca, stojaca, vo viacerých variantoch: v ako šestonedelka alebo dojčiacia matka; motív patrí k ženskej mystike neskorého stredoveku a zvyčajne sa objavuje vo spojitosti so ženskými *kláštorami*; vychádza z motívu dojčiacej *Isis*; pozri *Madona*; *luster s Matkou Božou*; v *helenizme* pozri kult bohyně *Isis*; pozri *Matk cirkev*

***Matka božia čierna - Čierna matka božia**

***Matka Božia Horiaci ker** - angl. *Burning bush*; typ *ikony*; pozri *horiaci ker*

<http://painting-mythology.blogspot.sk/2016/01/50-icons-religious-art-icons-from-bible.html>



Matka Božia Horiaci ker (typ Hodigitria, ruská ikona, Vetka, 19.st.)



Matka Božia Horiaci ker (ruská ikona, 19.st.)



Matka Božia Horiaci ker (ikona, centrálnе Rusko, 2. tretina 19.st.)



Ikona Horiaci ker (ukrajinská ikona)

***Matka božia Peribleptos** - Matka božia vševidiaca (žiarivá), byzantský ikonografický typ; do kresťanskej ikonografie prijatá koncilom v Efeze (431); pozri *bohorodička*

***Matka božia pokorná** - neformálny typ zdôrazňujúci materský vzťah matky a dieťaťa; obdobný s talianskym typom *Umiltá* (pozri *Madona dell'Umiltá*), ruským typom *umilenje*; pozri *mariánsky kult*



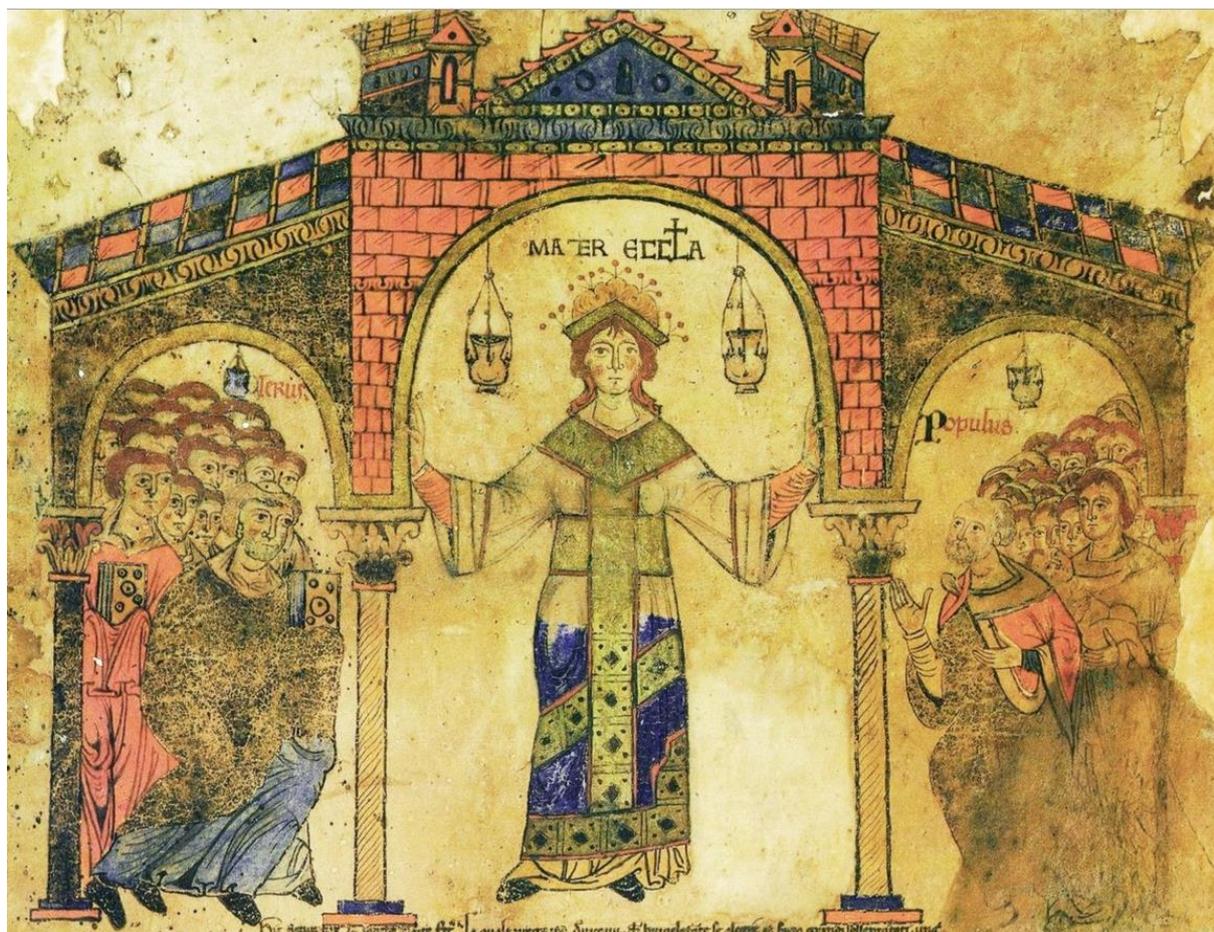
Stredoeurópsky maliar z 19.storočia: Madona s dieťaťom (1800-1850)

***Matka cirkev** - v kresťanstve výraz „matka Cirkvi“ vyjadruje predstavu cirkvi v úlohe matky vo všetkých svojich funkciách vyživujúcej a chrániacej veriaceho; termín má špecifický význam v rámci rôznych kresťanských denominácií; Matka Cirkvi je tiež farský kostol, ktorý má zodpovednosť za nad inými kostolmi regiónu či mesta; rovnako takým je katedrála alebo metropolitný kostol; tento termín sa používa najčastejšie medzi rímskymi katolíkmi v znení Matka Cirkvi Svätej alebo Sancta Mater Ecclesia; ďalší často používaný termín v katechizme v mnohých zbožných katolíckych krajinách je názov Mater et Magistra (Matka a učiteľka), ktorý odkazuje na manželské zväzok cirkvi s Ježišom Kristom; postupom doby, najmä v časoch mariánskeho kultu, reprezentovala matku cirkvi *Panna Mária*, ktorá Efezským koncilom r.431 bola nazvaná *matkou Boží* (pozri *Bohorodička*); ide o zobrazenia Panny Márie s Dieťaťom v chráme (*J. van Eyck*), zobrazenia *Zvestovania Panny Márie* v interiéri chrámu, Panny Márie v strede apoštolov vo výjave vo výjave *Zostúpenie Ducha svätého*

https://en.wikipedia.org/wiki/Mother_Church

<http://www.maria.cz/Maria-a-teologie/Maria-a-cirkev/>

https://www.google.sk/search?q=mother+Church&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKewj8nN-97L_LAhUDPhQKHX-kCvIQsAQINA&dpr=1



Matka cirkev (iluminácia zo žaltára z Monte Cassino, 1087)



Duccio: Pentekostés (1308)



J. van Eyck: Madona v chráme (1426)

Matka siedmich synov - *Odvaha matky

***Matka trvalej pomoci** - lat. *Mater de perpetuo succursu*; obrazový typ odvodený od *madony pašiovej*

-*ikona* Matky ustavičnej pomoci patrí k najznámejším obrazom *Panny Márie* na svete; ikonu nájdeme v kostoloch, kaplnkách, domoch; ikona Matky ustavičnej pomoci je namaľovaná na cédrovom dreve rozmerov 53 x 41,5 cm; dátum a vznik ikony nie je známy; niektorí jej vznik určujú do 12.st.; avšak výskum dosky ikony poukazuje na obdobie medzi rokom 1325 a 1480; tradícia hovorí, že z ostrova *Kréta* ju v 15.st. ukradol istý obchodník a priniesol do Ríma; po čase ochorel a pred smrťou zveril obraz priateľovi s prosbou, aby ho uložil v niektorom rímskom kostole; priateľ mu to prisľúbil, ale obraz sa veľmi páčil jeho manželke, a tak sa rozhodol, že si ho ponechá; o nejaký čas zomrel aj on bez toho, aby splnil daný sľub; po istom čase sa ich šesťročnej dcérke zjavila Panna Mária, ktorá ju žiadala, aby bol obraz umiestnený v Kostole sv. Matúša, ktorý od roku 1477 spravovali *augustiniáni*; po dlhom váhaní matky dievčaťa sa tak stalo 27. marca

1499; odvtedy sa začala verejná úcta Panny Márie s titulom ustavičnej pomoci; ikonu v Ríme nazývali aj *Madonou sv. Matúša*; v tomto kostole sa potom obraz uctieval 300 rokov

<http://www.cssr.sk/?show=767>

https://www.google.sk/search?q=Panna+M%C3%A1ria+ustavi%C4%8Dnej+pomoci&esq=sm=93&tbm=isch&source=iu&imgil=kidovIigLuVd3M%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn0.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AANd9GcSNGPtZ4kpzRH223WoIvU_Ked65kJuHDjBq4fECuMr3jweMKvaY%253B574%253B660%253BeLp1gHwHEY9hsM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.cssr.sk%25252F%25253Fshow%2525253D767&sa=X&ei=0Sa3UpO9KoWThgfF1oHgBA&ved=0CDEQ9QEwAA&biw=1858&bih=994#facrc=&imgdii=&imgrc=kidovIigLuVd3M%3A%3BeLp1gHwHEY9hsM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.cssr.sk%252F%253Fshow%253D767%3B574%3B660

<http://ikonasvetlo.weebly.com/ikony-matky-bozej.html>



Matka trvalej pomoci (ikona, 1325-1480)



Kráľovná Turzovky (ikona typu Matka trvalej pomoci)
Matka trvalej pomoci (ikona typu Matka trvalej pomoci, Bziny)

***Matka vlast'** - Reflex: jedna z najväčších *kolosálnych* sôch novoveku; súčasť a dominanta pamätníka známeho pod menom *Mamajova mohyla*; vytvorená na počesť víťazstva obrancov Stalingradu od sochára J.V.Vučeniča (slávnostné otvorenie 1967); alegorická socha bojovníčky volajúcej obrancov jasným gestom ľavej ruky; otvorená dlaň smerom hore je univerzálnym *gestom* výzvy; ohromným mečom ukazuje, kde napnúť sily, odvahu, statočnosť; vykračuje ľavou nohou, čo je ďalší univerzálny signál, ktorý znamená zahájenie bojového úsilia (takmer vo všetkých armádach sveta vojenské útvary zahajujú pochod *ľavou* nohou); socha Matka vlast' predstavuje *archetyp* Veľkej matky (pozri *matky bohyně*): ochrankyňa a životel'ka, ktorá sa v situáciách ohrozenia mení do zosvetšenej bohyně Zeme, ktorá bojuje, pokiaľ nezvíťazí

***Matka útechy** - Sv. *Mária útechy*

***Matka Zem** - Baleka v súvislosti s heslom *zem*: Matka zem v umení zobrazovaná ako ženská postava s *rohom hojnosti*, s *plodmi* a *klasmi*, s dvoma dojčenými deťmi pri prsníkoch, často tiež s *hadom*, symbolom *plodnosti*; pozri *Matky bohyně*; *zemiak*

Matky-bohyně - *bohyně Matky*

matky Heimdallrema - *Deväť matiek*

matky kamenné - *kamenné baby*

matky púštne - *púštne matky*

Matky veľké - *Matky-bohyně*

matlasé - mäkká dvojité látka s hodvábnym lícom a bavlneným rubom, ktoré sú spojené prešivaním do plastického vzoru; pozri *textília*

matoár/mattoir - oceľová guľka s hrotmi, používaná na prekresľovanie väčších plôch pri *bodkovacej technike*

Baleka: v *grafike umeleckej* - *polguľa* s hrotmi alebo hrotmi posádzaná guľka, otočná v držadle; určená na zdrsnenie plochy priamym opracovaním kovového *štočku* (suchý postup) alebo na opracovanie *krytu leptárskeho* (mokrý postup); zanecháva stopy podobné *rulete*; pozri *rytecké nástroje*

Matos Henrique (*1961); Henrique José Teixeira Matos; portugalský maliar; maľuje krajiny, portréty a abstraktné práce; vyštudoval umeleckopriemyselnú školu Soares dos Reis v 1974-1980 a bol žiakom Isolino Vaz; vyštudoval maľbu v roku 1988 na škole výtvarných umení v Porte, kde bol žiakom Alvaro Lapa, Amândio Silva, Sa Nogueira, Carlos Carreiro Angelo de Sousa a John Dixo;

v 1991 a 1992 odcestoval do Maroka a Tuniska, kde sa dostal do kontaktu s arabskou kultúrou a umením; spočiatku maľoval surrealistické obrazy, ktoré sa vyvinuli do abstraktných tém; experimentoval s krajinami a portrétom; poznatky kultúr starovekej mayskej a egyptskej využíval vo svojich tematických maľbách; jeho posledná fáza maľby zapadá do štýlu *op art*, ovplyvnená umelcami ako sú Escher, Jesús Rafael Soto, *Victor Vasarely* a Bridget Riley; okrem umenia s Matos venuje historickej fotografii a archeológii; pozri *portugalskí maliari*

https://pt.wikipedia.org/wiki/Henrique_Matos

http://the-artists.org/artists_news/henrique-matos

http://www.henriquematos.pusku.com/henrique_matos_pintura_anos_2000.htm (prehľad diel)

<https://www.google.sk/search?q=Henrique+Matos&espv=2&biw=1853&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwibm52wpKHJAhVBxxoKHf7AC8YQsAQIIA#imgrc=3suyGOlo5F9g5M%3A>



H. Matos: Kozmos (2002)



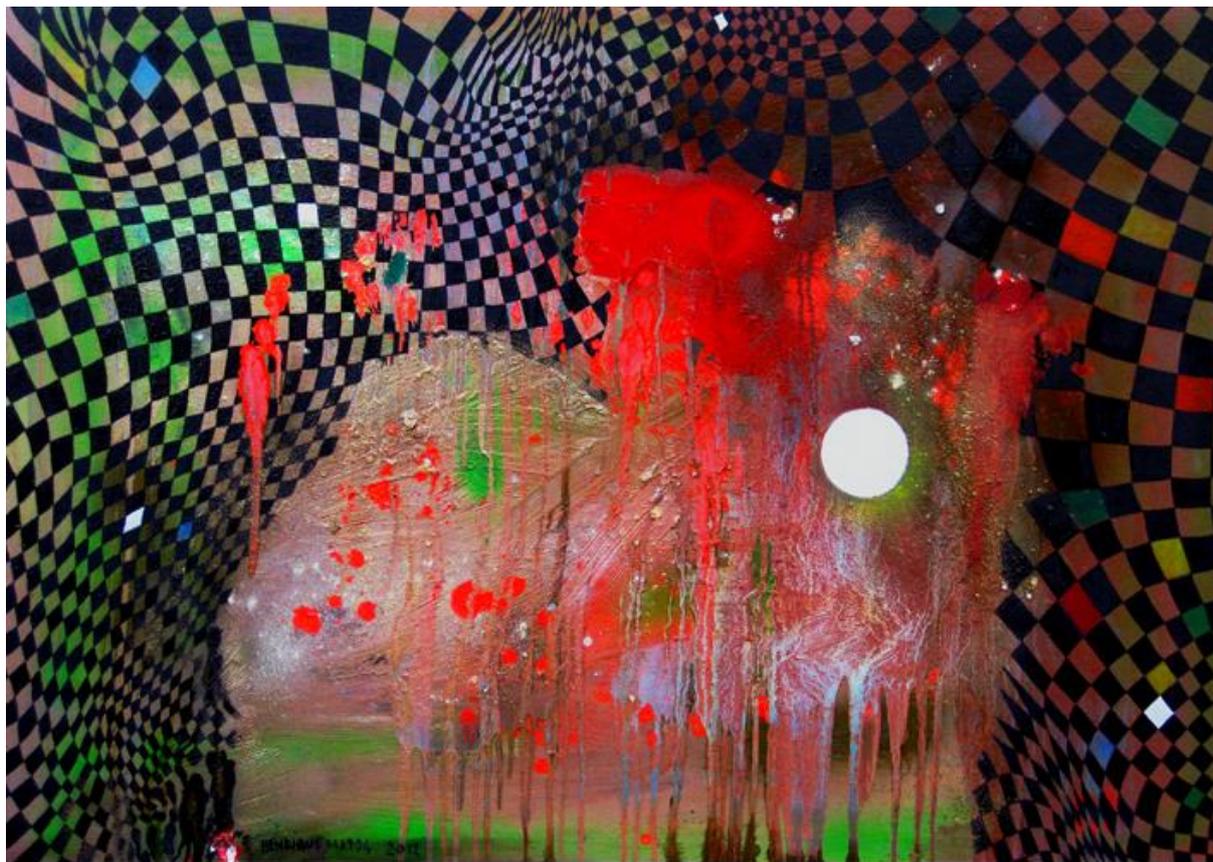
H. Matos: Kozmická reakcia (2003)



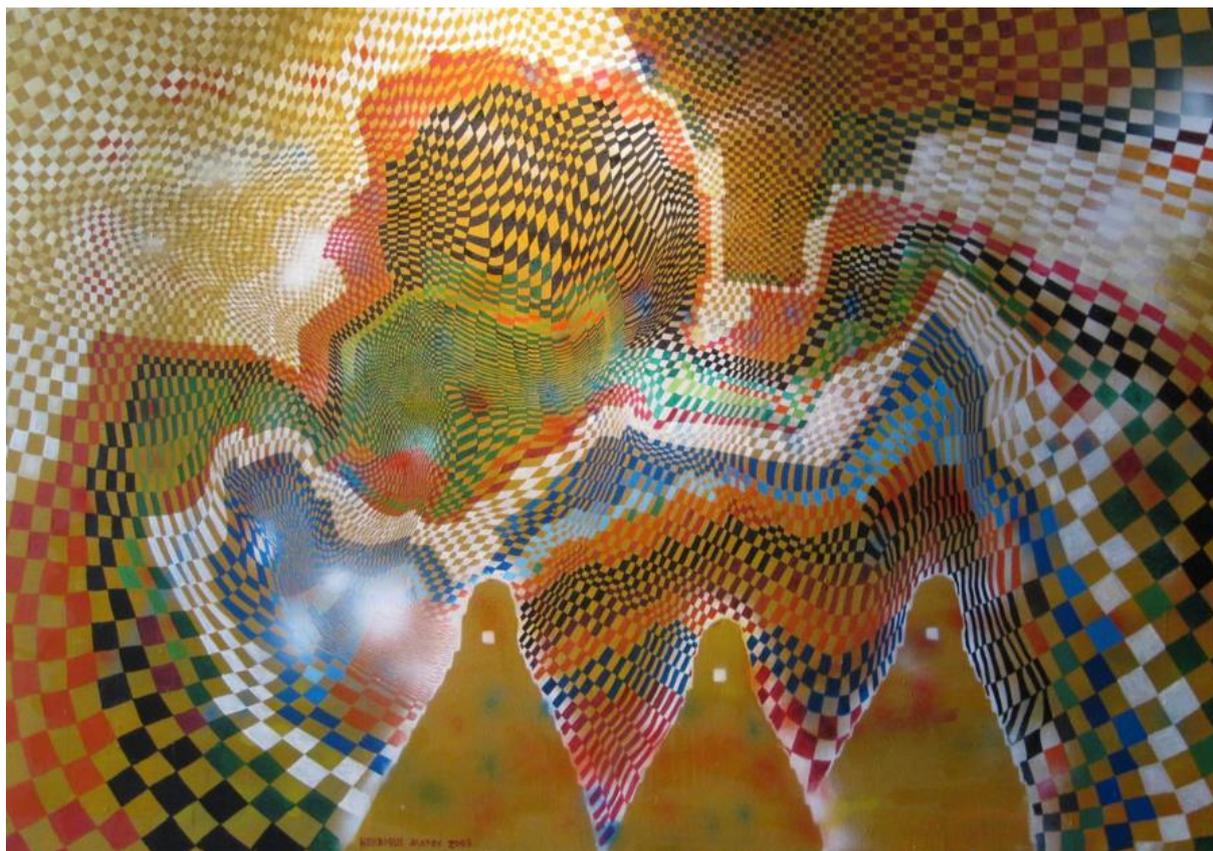
H. Matos: Kozmická plavba (2001)



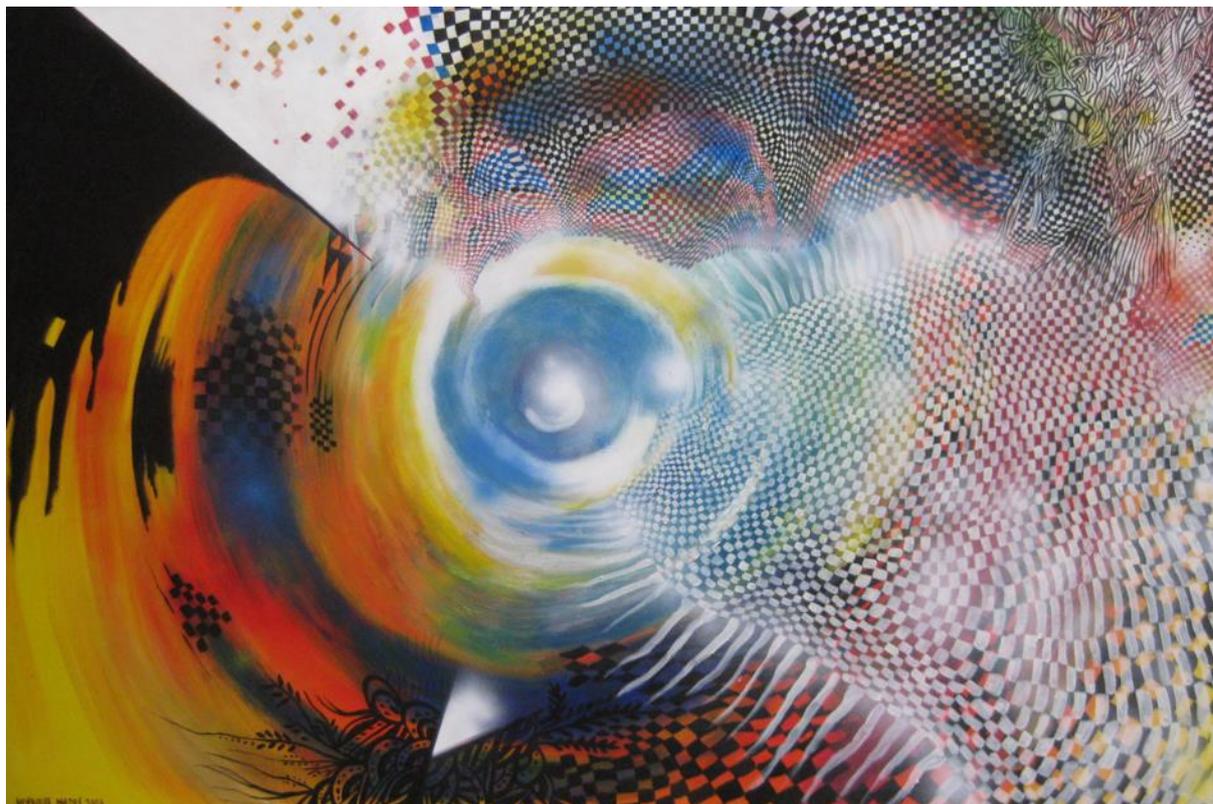
H. Matos: Optický pohyb (2012)



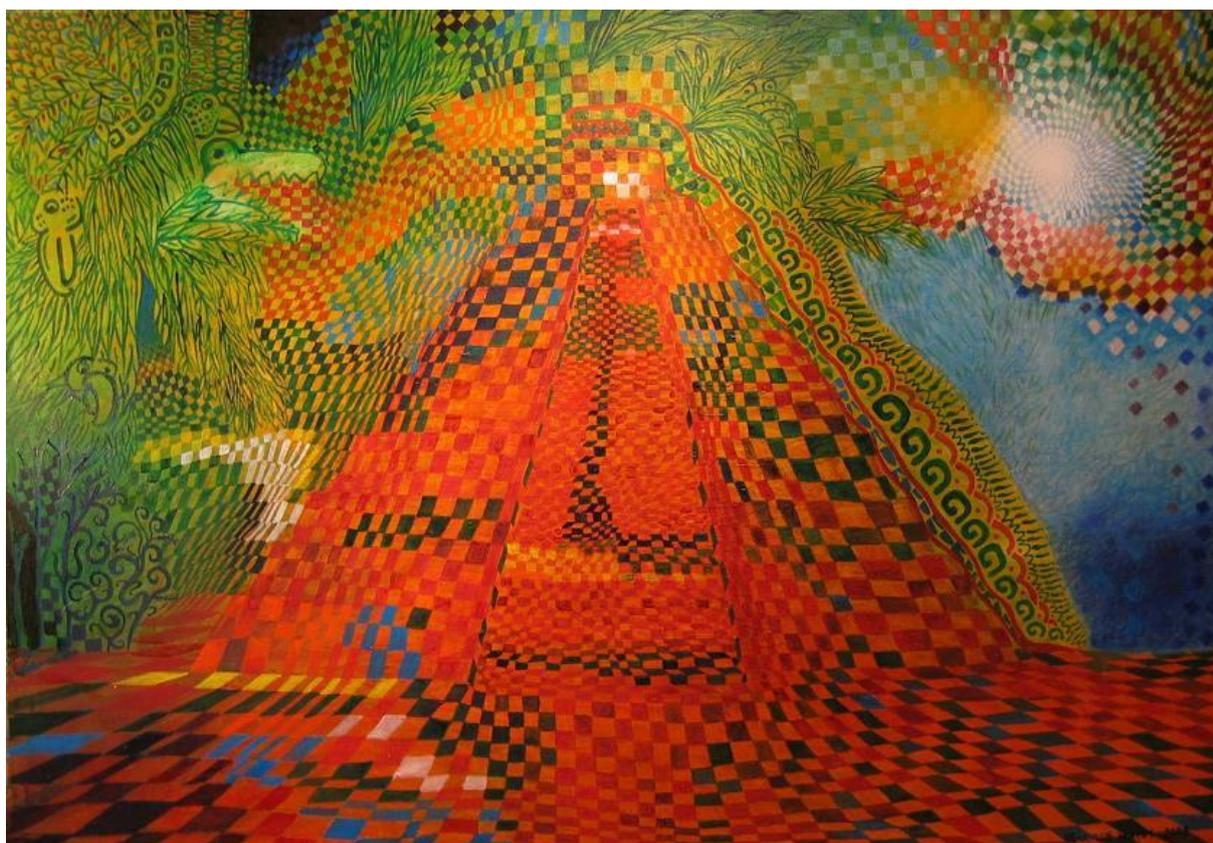
H. Matos: Optický pohyb II (2012)



H. Matos: Mayský chrám (2007)



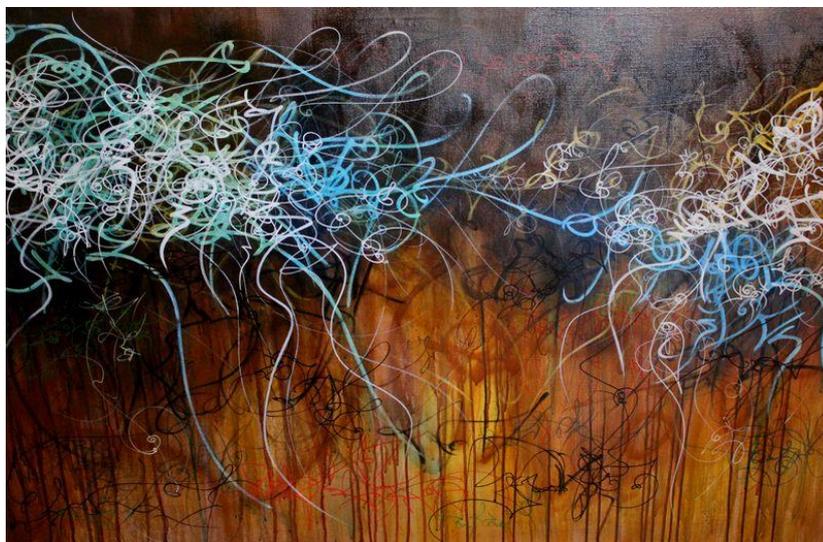
H. Matos: Cestovanie do nekonečna (2006)



H. Matos: Chichen Itza (2008)



N. de Matos: Abstraktná kaligrafia



N. de Matos: Abstraktná kaligrafia



N. de Matos: Asemické graffiti

matra/mantra - posvätný prapôvodný zvuk; zvuková vibrácia tvoriaca celé stvorenie; mantra *om* je zvukový prejav boha; znak *om* je jeho písomný prejav

matrica/matierska tlačiariska forma - kovová, drevená, kamenná a iná doska s *negatívnym* zobrazením, z ktorej sa otláčajú jednotlivé *grafické listy*; používaná tiež v *typografii*: matrica je formou pre odlievanie písmen; v *grafike umeleckej* je matricou *štočok*; pri *slepotlačí* sa súčasne využíva matrica a jej zodpovedajúca *patrica*; pozri *galvanotyp*, *fazeta*; *lept farebný*; *rematrica*; *kaligrafia čínska*

matrjošky - sada postupne do seba vkladných drevených figúrok; ruská ľudová hračka

-na európsky kontinent z Japonska; jej japonský predchodca sa volal *fukuruma*; drevená figúrka *budhistického* mudrca v sebe skrývala šesť ďalších figúrok; bolo to koncom 19.st.; japonský nápad sa zapáčil podnikavej rodine Mamontovcov, ktorá v Moskve vlastnila dielňu na výrobu *hračiek*; okolo roku 1890 začali vyrábať podobné drevené figúrky, a keďže v sebe skrývali ďalšie postavičky, stali sa symbolom *materstva*; v tom čase sa nazývali *matrioška*; pomenovanie vychádza síce aj zo slova *matka*, no vzniklo jednoducho zdobením najrozšírenejšieho ruského ženského mena *Matriona*, *Matrioša*; z moskovskej dielne presunuli výrobu *hračiek* do továrne v Sergijev Posade, kde nakupovali *hračky* aj pre deti na cárskom dvore; prišiel tam pracovať moskovský *hračkár*, *rezbár* a *sústružník*, Vasilij Zvezdočkin, ktorý je pokladaný za otca *matriošky*, ako ju dnes poznáme – buclatú dievčinku s okrúhlym tvárom v šatke a ruskom kroji; skrývala v sebe sedem sošiek; cestu do sveta ruským *matrioškám* otvorila *Svetová výstava v Paríži* z roku 1900, odkiaľ si odniesla *medailu*; nasledovala *lavína* *zákaziek* a figúrky *expandovali* do sveta; štýl *matriošok* určovali *majstri* v Sergijev Posade, tvary sa spočiatku *rôznili* od dlhších a pretiahnutejších až do sošky s *podstavčekom*; počet figúrok sa *pohyboval* od dvoch po *dvaťdesiatštyri*; tvar sa nakoniec *ustálil* na pomere 1:2 vzťahu výšky a šírky; štýl sa *súhrnne* nazýval *trojický*; *ruskí teoretici* tvrdia, že na *počiatku* sa *vždy* *striedali* sošky *chlapca* a *dievčatka* a každá z figúrok sa *maľovala* *ináč*; *hračka* sa *vyrába* z *lipového dreva*, ktoré sa *získava* na *sušenie* už skoro na *jar*, najlepšie v *apríli* a potom sa *suší* celé roky, najlepšie s *kôrou*; *výrova* *začína* *vždy* od *najmenšej figúrky*, *vyrezané figúrky* sa *dôkladne obrúšia* a *natrú škrobovým mazom*, aby boli *hladké* a *farba* *nestekala* z *povrchu*; *matrioška* *však* *nie* je iba *hračkou* či *ozdobou*, *ruské legendy* *vriavajú*, že každá z figúrok *človeku splní jeden sen*, preto by sme mali mať doma *aspoň jednu*

-*matrioška* (rusky *матрешка*, anglicky *matryoshka doll*), niekedy nazývaná tiež *bábuška*, je *názov* *tradičnej ruskej duté drevené sústružené* a *maľované* *bábiky* *vajcovitého tvaru*, ktorú možno *rozložiť* a ktorá v sebe *skrýva* niekoľko ďalších čím ďalej menších *drevených* *bábik*, ktoré možno *takisto rozložiť*, s výnimkou *najmenšej*, ktorá je *úplne* v *strede* tejto *sústavy* *bábik*; *názov* *matrioška* je *zdrobnenina* *vtedy rozšíreného ruského ženského mena* *Matriona*, ktorého *základom* je *latinské slovo* *mater* - *matka*; *matrioška* je tak *symbolom* *materstva* a *plodnosti* (má veľa detí); prvá *matrioška* bola v Rusku *vyrobená* v 90. rokoch 19.st. a jej *predobrazom* bola *figúrka* *plešatého budhistického mnícha*, ktorú do Ruska *priviezli* pred *koncom* 19.st. z *japonského ostrova* *Honšú*;

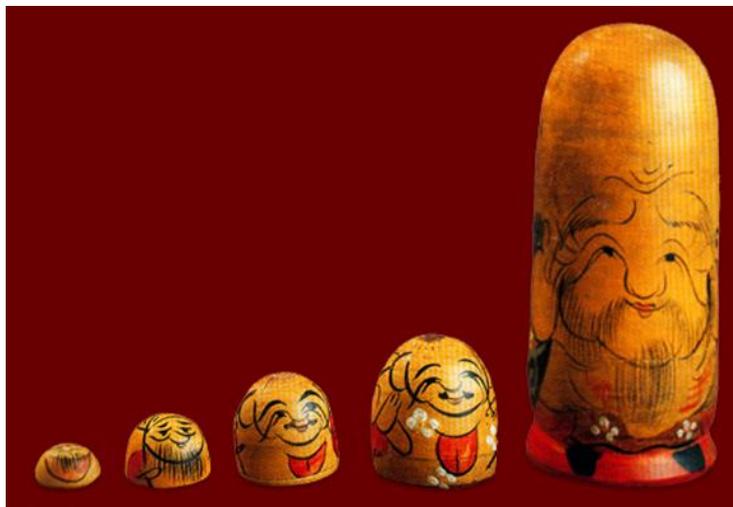
dotyčná figúrka zvaná fukurama bola rozložiteľná rovnako ako neskoršie ruské matriošky a skrývala v sebe ďalšie čím ďalej menšie figúrky plešatého mnícha, keď bol mladší; bola vystavená v Petrohrade v decembri 1896 na výstave japonského umenia a dnes je uložená v Umelecko-pedagogickom múzeu hračiek v Sergijev Posadu blízko Moskvy; nápadu sa následne ujala kupecká rodina Mamontovových, ktorá sa začala matriošky vyrábať; vďaka striebornej medaile zo Svetovej výstavy v Paríži roku 1900 získala matrioška aj prvé zákazky z rôznych krajín; zlaté časy matriošiek trvali zhruba do 30. Rokov; pribúdalo miest, kde sa vyrábali, vznikali rôzne školy, každá s vlastným štýlom a charakteristickými znakmi; výroba matriošiek bola vysoko autorská umelecká činnosť; lenže súkromná remeselná výroba nemala v dobách stalinizmu valné šance na prežitie; za Sovietskeho zväzu sa vyrábali aj matriošky s obrazom Lenina a ďalších popredných politikov; vyrábajú sa aj po páde totality, k videniu sú dnes aj matriošky športovcov, ruských či amerických prezidentov a nachádzajú odbyt ako turistov žiadaný artikel

-názov tradičnej ruskej dutej drevenej maľovanej bábiky; najvhodnejším materiálom na výrobu tradičnej ruskej matriošky je *lipové* drevo (strom lipa je navyše spájaný so *ženským princípom* života); preverili to roky skúseností starých majstrov, ktorí vyskúšali aj drevo brezy, jelše aj osiky; drevo sa najskôr čistí, ale nezjavujú ho kôry úplne, aby pri sušení nepopraskalo; suší sa najmenej dva roky a vhodné kusy pre sústruženie matriošky vyberajú najskúsenejší remeselníci

-predlohou k nim bola figúrka budhistického mudrca Fukuruma z japonského ostrova Honšú; tam niekde ich z dlhej chvíle vyrezával aj nejaký ruský mních, ktorý ich poslal zopár domov; Fukuruma mal podlhovastú tvár a dobrácky výraz



Matrioška



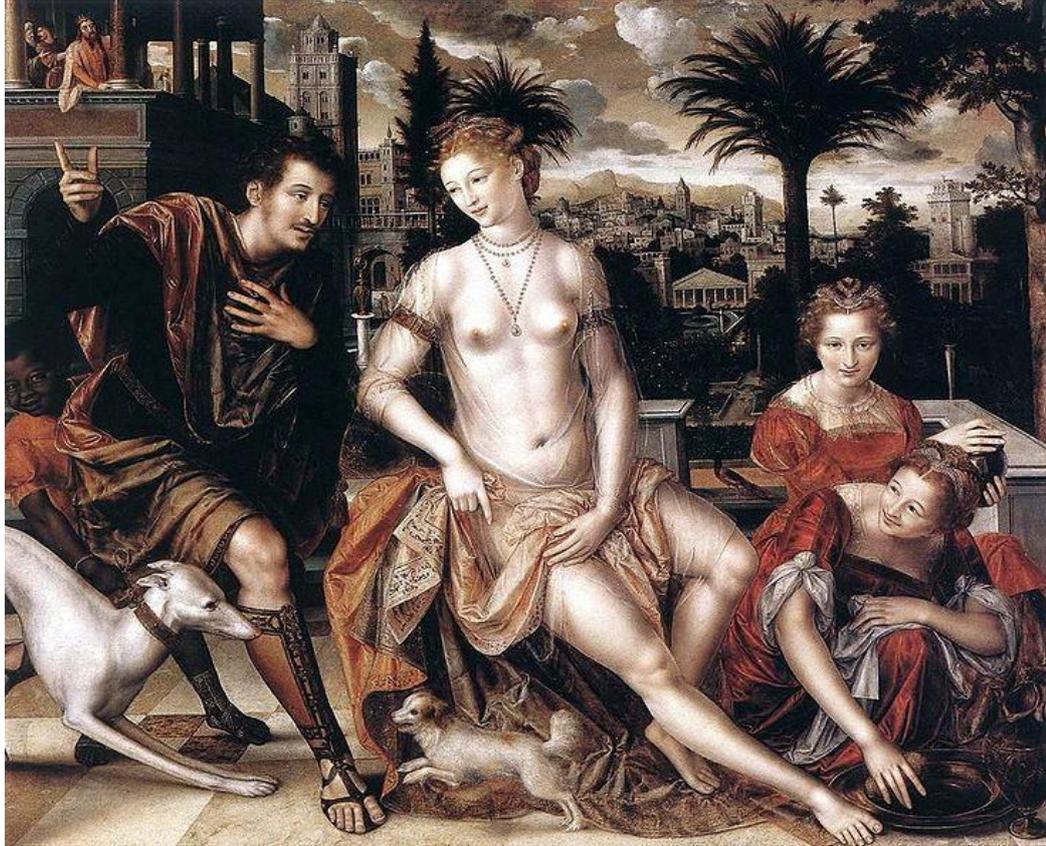
Mních Fukurama

matróna - v starovekom Ríme vznešená žena z patricijského rodu; pozri *Rímska ríša, móda, katedra; Navštívenie Panny Márie*

Matsys Cornelis/Matsijs Cornelis - Massijs Cornelis

Matsys Jan - (†1575); flámsky maliar, syn *Quentina Massysa* a otec *Quentina Metsysa mladšieho*

http://en.wikipedia.org/wiki/Jan_Matsys



J. Matsys: Dávid a Batšeba (1562)

Matsys Quentin - Massys Quentin

Mattathias - Matatiáš

Mattioliho herbár - latinsky písaný *herbár* talianskeho osobného lekára kniežaťa Ferdinanda, Pietro Andrea Mattioliho (†1577); názov *Herbár*; dielo neskoršie preložené do 60 jazykov; do češtiny preložený Tadeášom Hájkom z Hájku a vydaný 1526 tlačiárom Melantrichom (pozri *knihtlač*); bohato ilustrovaný *drevorytmi*; pozri *dielo literárne*

mattoir - matoár

Matúš - apoštol Matúš/evanjelista Matúš

Matúšovo evanjelium - Evanjelium podľa Matúša

Matúšovo pseudoevanjelium - Pseudo-Matúšovo evanjelium

matutinale - lat. matutinus – „ranný“; katolícka *kniha liturgická* určená pre rannú pobožnosť; v nej je *Mária nazývaná zorničkou* (stella matutina), rannou hviezdou, ktorá predchádza východu slnka, so ktorým je stotožňovaný *Kristus*; v českom umení zachované dvojzväzkové *matutinale* a *vesperale* z kláštora *augustiánov* v Prahe na Karlove (1411-1420), bohato zdobené Majstrom hazenburského *misálu*; patrí medzi najlepšie predhusitské diela *knižnej malby českej*

matufinum - (z lat. matutinum); nočná modlitba z breviára v rímskokatolíckej cirkvi; pôvodne sa tento termín vzťahoval na rannú modlitbu laudu, neskôr bol rozšírený aj na vigílie; názov vzťahujúci sa na ráno bol v protiklade s obsahom modlitby, ktorá sa vzťahovala na noc; v súčasnej liturgii sa už táto modlitba nenachádza; po reforme bol názov zmenený na posvätné čítanie (Officium lectionis); obsah aj čas modlitby bol tiež zmenený; pozri *Pavla Rímska*

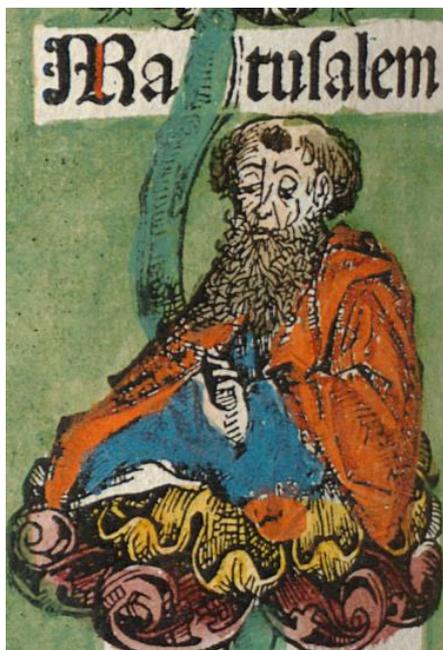
<https://en.wikipedia.org/wiki/Matins>



M. M. Germašev: Po matutinuálii (veľkonočná pohľadnica, 1914)

Matuzalem - (*Genesis 5,27*); hebr. מתושלח / מתושלח /Metušelach; starý otec *Noeho*, ktorý sa dožil najdlhšieho veku spomínaného v *Biblii*, 969 rokov

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Metuzal%C3%A9m>



M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Matuzalem (Norimberská kronika, 1493)

tzv. **matuzalemský strom** - *borovica ostitá*

Matyáš z Arrasu - pozri *Karlštejn*

Maulbertsch Franz Anton - (†1796); rakúsky maliar a muralista (pozri *freska*), vedúca osobnosť stredo európskeho maliarstva neskorého baroka; pochádzal z juhonemeckého Švábska z rodiny maliara; práve osobnosť uznávaného Paula Trogera prilákala mladého Maulbertscha na viedenskú Akadémiu; roku 1759 sa stal členom vedenia Akadémie; v tom istom roku bol menovaný cisárskym dvorným maliarom; v roku 1788 sa stal členom výtvarnej Akadémie v Berlíne; za vrcholné obdobie jeho tvorby možno považovať roky 1755-1765; po dôslednom presadzovaní

princípov barokového umeleckého stvárnovania prišlo v jeho tvorbe na počiatku sedemdesiatych rokov k tvorbe diel ovplyvnených nastupujúcim *klasicistickým* umeleckým štýlom; Maulbertsch obsiahol všetky maliarske techniky, bol aj vynikajúcim kresličom a grafikom; za vrchol jeho tvorby je však jednoznačne považovaná sakrálna tvorba (fresky a oltárne obrazy); pozri *rakúski maliari 18.st.*

https://sk.wikipedia.org/wiki/Franz_Anton_Maulbertsch

https://www.google.sk/search?q=Maulbertsch+Franz+Anton&espy=2&biw=1853&bih=995&tbnisch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CIYBEIkeahUKEwjcrq71_pfJAhUDCBoKHYSbDlo



F. A. Maulbertsch: Ránhojič (1785)



F. A. Maulbertsch: Jozef a jeho bratia (1745-1750)



F. A. Maulbertsch: Vítězstvo svätého Jakuba z Compostely (1762-1764)



F. A. Maulbertsch: Posledná večera (okolo 1754)



F. A. Maulbertsch: Apoštol Filip krstí eunucha (1750)



F. A. Maulbertsch: Kristus a Boh Otec (freska, 1758)



F. A. Maulbertsch: Trón milosti (18.st.)

Maur - Mauri

Maur (mních) - (†584); lat. Maurus; prvý žiak *Benedikta z Nursie*; prišiel do kláštora z vôle zbožných rímskych rodičov ako malý chlapec, aby bol vychovaný pre kláštorný život; v umení je predstavovaný ako mladý muž v odeve s mnícha, zvyčajne drží križ opáta alebo niekedy s rýľom (narážka na kláštor Saint-Maur-des-Fossés - doslovne „Svätý Maur z priekopy“); ďalším z atribútov svätého Maura sú barle, v odkaze na jeho patronát nad mrzákmi, chorými na horúčku, proti revmatizmu, epilepsii a dne; niekedy je zobrazovaný s mierkou na meranie dennej dávky mníšskeho chleba; pozri *kresťanskí svätci*

https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Maurus



M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Maurus mních (Norimberská kronika, 1440-1514)

Maur Rímsky - (†310/303); cisársky rímsky vojak, umučený pri obrane viery; trpel v Ríme s Marcellinom, rímskym biskupom, a diakonmi Sisinius a *Cyriacus*, tiež so Smaragdus, Largus, Apronian, *Saturninus*, Crescentian, Papia a martýrkami *Luciou* a cisárovou dcérou Artemiou počas Diokleciánovho a Maximianovho prenasledovania (284-305) a ich nasledovníkov Galeria (305-311) a Maxentia (305-312); Maurus ako vojak a strážca mučeníkov vo väzení bol svedkom zázraku a stal sa kresťanom; pozri *kresťanskí svätci*

<http://oca.org/saints/lives/2015/06/07/101654-martyr-maurus-of-rome>

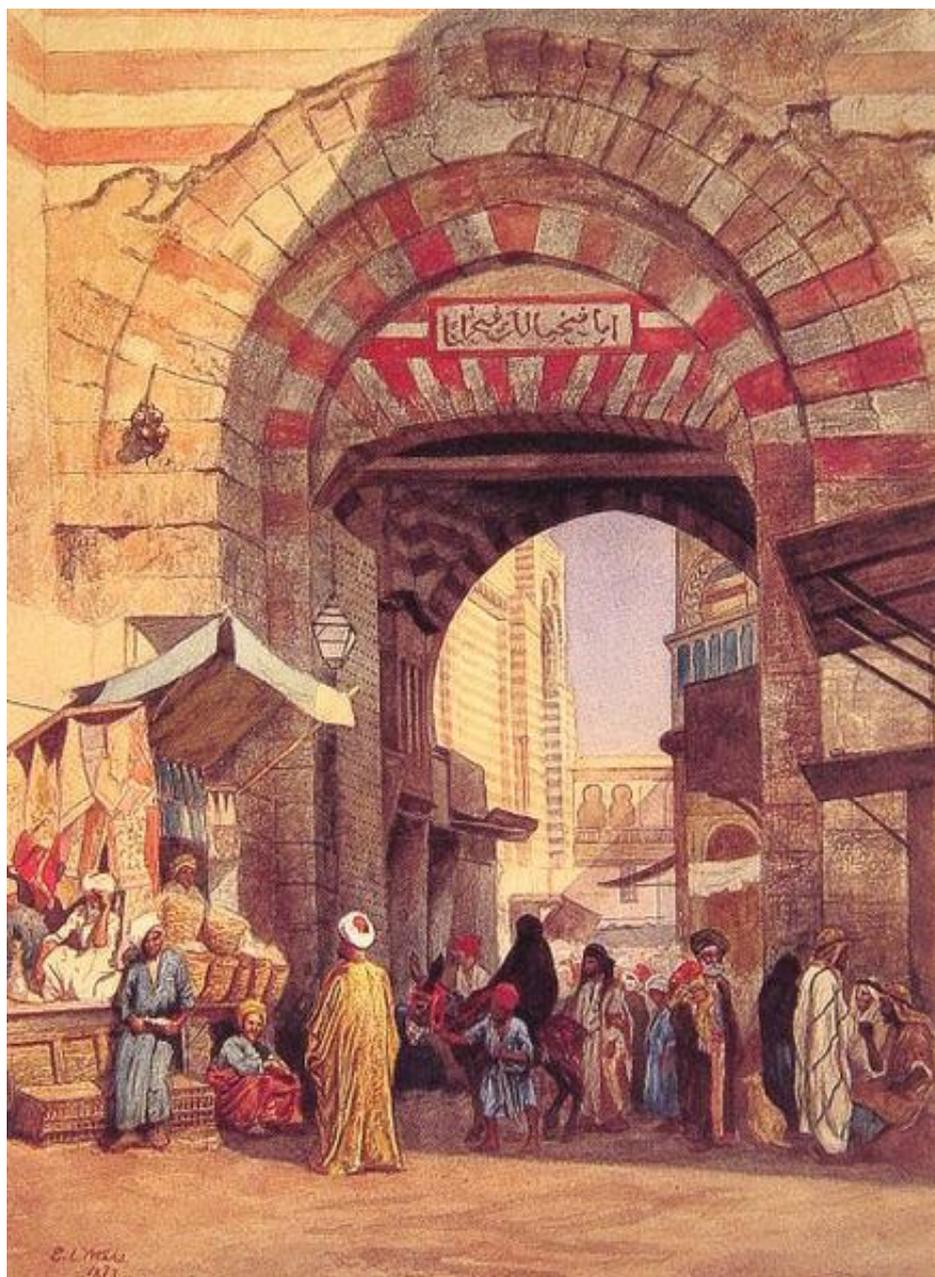
maureska/moreska - ornament islamského pôvodu z prísne štylizovaných rastlín podľa *helenistických* vzorov; blízky *arabeske*, zložený zo súmerných štíhlych *rozvilín*, štylizovaných do plošnej podoby; rozšírený na francúzskych a benátskych *knížnych väzbách*; používaný opäť od doby *renesancie*; zamieňaný niekedy za *grotesku*

Baleka: rastlinný, dôsledne plošný a štylizovaný ornament; prevzatý a rozvinutý z *helénskej* rastlinnej ornamentiky (pozri *ornament rastlinný/vegetabilný*); maureska sa blíži *arabeske*, líši sa od nej svojou dôslednou vegetabilnosťou (nie sú v nej zvieracie ani ľudské tvarové prvky, napr. figúry, *masky*); je motívom kvetov (pozri *florálny ornament*), listov (pozri *lístie*) a úponkov, ktoré sú najdôležitejšou zložkou ornamentu, jeho pohybu, rytmu, plošnosti apod.; maureska je *symetrická* bez *dominantného* prvku (napr. *vertikálnosti*), zložená z kompozične uzatvorených častí, začlenených opäť do väčších celkov; uplatnila sa v *užitom umení*, remesle, ornamentálnej grafike počas talianskej *renesancie* (o jej rozšírenie sa zaslúžil okolo 1530 P. Pellegrino); mauresky tlačené v knihách predlôh (pozri *vzorník*); jedným z ich najznámejších vydavateľov bol maliar, rytec, obchodník z umením a nakladateľ H.Cock v nizozemských Atverpách (†1570); mimoriadny „ohlas“ tohto ornamentu v *islamskom umení*: maureska islamského pôvodu > odraz aj v názve maureska > *Mauri*

Mauri - 1.v stredovekej Európe označenie pre obyvateľov severnej a severozápadnej *Afriky*

2.v Španielsku od 8.st. označenie moslimských obyvateľov Pyrenejského polostrova a záp. časti sev. Afriky (pozri *vizigótske kráľovstvo*, *arte preromanico*); pozri *Sefardovia*, *Mudéjarovia*, *alcazar*, *albarello*, *alkovna*, *azulejos*, *maureska*, *majolika*; *Nasrovci*; *vizigótska architektúra*; *reconquista*, *platereský štýl*, *mudéjarský štýl*; *maureska*, *bulava*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Moors>



R. Ernst: Maurský bazár (19.-20.st.)



T. Chassériau: Maurský tanec (1849)



T. Chassériau: Maurská žena v kúpeli serailu (1854)



E. Delacroix: Zrážka maurských jazdcov (1844)

Maurícius/Maurice - (†287); Maurícius spolu so svojimi spoločníkmi boli rímski vojaci vzbúrenej tébskej légie, ktorí zomreli *mučeníckou* smrťou; podrobnosti obľúbenej postavy Maurícia aj samotnej legendy nie sú historicky podložené, hoci môžu obsahovať skutočné jadro (pozri *svätec jazdecký*); rímsky cisár Maximianus (vláda 286-305) sa vydal na výpravu proti vzbúreným *Galom*; v jeho vojsku bola *tébska* légia (*Téby/Théby* boli popri Alexandrii jednou z rane kresťanských obcí) naverbovaná v Egypte, ktorá sa skladala iba z kresťanov (pozri *Koptovia*); pri Martigny pri Ženevskom jazere prikázal cisár celému vojsku, aby sa zúčastnilo obety rímskym bohom za úspech v boji; tébska légia odmietla a navyše jej hlavný dôstojník Maurícius protestoval proti zabíjaniu nevinných kresťanov, ktorí ani neboli cisárovými nepriateľmi; cisár dal zdecimovať légii a pozabíjať všetkých, aj keď nekládli odpor; v masacre zahynulo okolo 6 tisíc vojakov; Maurícius je v umení zvyčajne zobrazovaný ako černošský vojak, pešiak; stal sa *patrónom vojakov*, najmä *pápežskej Švajčiarskej gardy, tkáčov a farbiarov* (najmä výrobcov *tapisérií*); (El Greco - *manierizmus*); pozri *kresťanskí svätci; rytieri/rytierstvo; Geron*

Discovery v súvislosti s témou *Ježišova kopia*: pre svoju prísahu, ktorá bola prvou rytierskou prísahou, sa Maurícius stal prvým *rytierom, patrónom rytierstva a križiakov*



M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Mauricius (Norimberská kronika, 1493)



M. Grünewald: Stretnutie Erasma a Mauricia (1517-1523)

Maurjukovci - vládnuca dynastia v severnej Indii (322-180 pr.Kr.), ktorá nastupuje po vpáde Alexandra Veľkého do Indie (327-325 pr.Kr.); počas vlády *Ašóku* zjednotená celá India, vrcholný hospodársky a mocenský rozkvet; šírenie *budhizmu*; pozri *zlatý vek indického umenia*; pozri *indické umenie*

maurská architektúra - pozri *mudéjarský štýl*, *mozarabské umenie*, *arte preromanico*; *Gótico florido*; *oblúk podkovový*

maurská architektúra Pyrenejského polostrova -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Moorish_architecture_of_the_Iberian_peninsula

maurská záhrada - v súvislosti s heslom *záhrada islamská*: záhradné umenie *islamu* vyvrcholilo v maurskej záhrade v *Španielsku*, pre ktorú bolo typické využitie vodných plôch (*Alhambra*)



Záhrady Alhmbry



Záhrady Alhmbry

maurský oblúk - *podkovový oblúk*

maurský sloh - *mudéjarský štýl*

Mausolos - perzs. موزولوس; (†353 pr.Kr.); perzský satrapa, ktorý v rokoch 377-353pr.Kr. takmer nezávisle ovládal provinciu Kárie; preslávil sa stavbou monumentálneho *Mauzolea v Halikarnassu*; zomrel ešte pred jeho dokončením; stavbu potom dokončila jeho manželka Artemisia (pozri *Artemisia II*)

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Maus%C3%B3los>

https://www.google.sk/search?q=Mausolos&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CCEOsARqFOoTCKjOhIa91scCFYhVLAodwugD_g&dpr=1#imgrc=REarH3ISQzvUMM%3A



Mausolos II, kráľ Carie (parský mramor, kolosálna socha 350 pr.Kr.)

mauzóleum/mausóleion - 1. pôvodne monumentálny architektonický *náhrobok* kráľa *Mausola* z *Halikarnasu*; pozri *mauzoleum* v *Halikarnase*
2. od *rímskych* čias honosná *hrobka*, monumentálny *náhrobok*

Baleka: monumentálna hrobka, stavebný typ rozvíjaný od 4.st.pr.Kr. až do rímskej antiky; vedľa cisárskych mauzóleí (Augustove mauzóleum na *Martovom poli*, mauzóleum *Hadriánove*, mauzóleum *Alexandra Veľkého* v *Alexandrii*) stavané aj rodinné mauzóleá; neskororímsky typ rozvíjaný v byzantskej oblasti; v západoeurópskej oblasti mauzóleum nahrádzané *martyrionom*; mauzóleá vo väčšej miere stavané od 18.storočia, po 1.svetovej vojne (Verdun, Vaux)

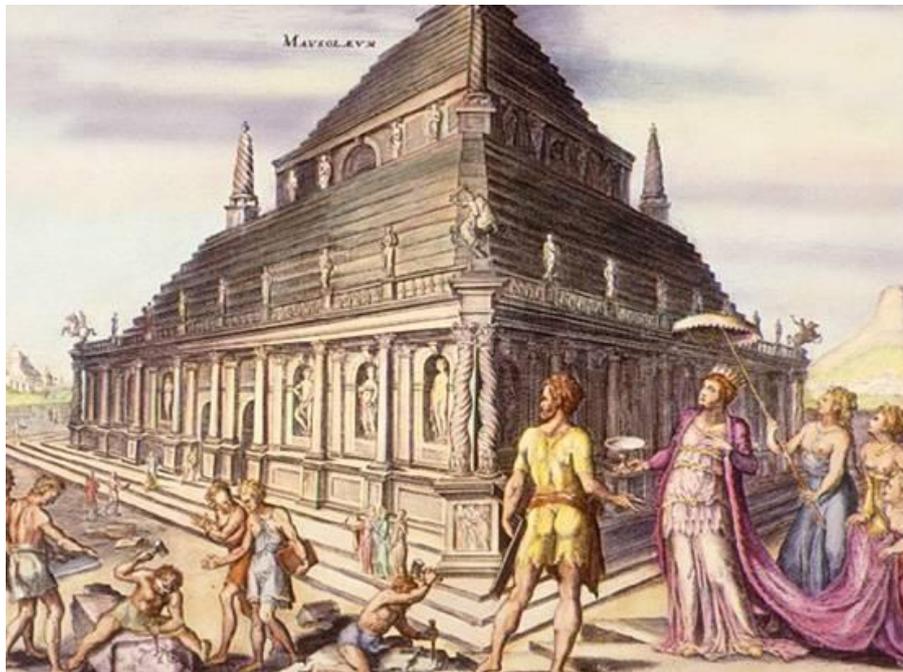
mauzóleum Augustovo - mauzóleum Augusta Gaia Octavia, prvého rímskeho cisára (63 pr.Kr.-14 po Kr.); stavba postavená 28 pr.Kr.

mauzóleum Hadriánovo/Anjelský hrad - kruhová pohrebná stavba pre cisára Hadriána v Ríme, dokončená 139 po Kr.; na vrchole *kopule* štvorzáprah (pozri *quadriga*) s Hadriánom; neskoršie v kresťanskom období premenovaná na *castel Sant' Angelo/Anjelský hrad*; *Moles Hadriani*

mauzóleum v Halikarnase - náhrobná stavba perzského satrapu Mausola, sídliaceho v Halikarnase; stavba začatá 367 pr.Kr. (iné dátum 352 pr.Kr.); typ *peripteru*, na vysokom podstavci, s bohatou sochárskou výzdobou (pozri *kvadriga*); mohutný podstavec so stĺporadím nesie pyramídovú strechu s Mausolovou sochou; architekti: Pytheos a Satyros, reliéfy vytvorené Skopasom z Paru, na sochárskej výzdobe pracovali zrejme aj sochári Timotheos, Leochares, Bryxias; stavba poškodená zemetrasením a materiál z nej použitý na inú stavbu; mauzóleum považované za jeden zo *siedmich divov sveta*; pozri *madrasa*; *mazáry*, *kvadriga*; *Tádž Mahal*

Pravda: mauzóleum kráľa Mausolusa leží v dnešnej tureckej provincii Mugla, neďaleko mestečka Bodrum, starovekého Halikarnasu; kráľ Mausoleus ho vyhlásil za hlavné mesto provincie Karia v 4.st.pr.Kr.; hrobka bola symbolom kráľovej a mal byť najkrajšou dovtedy postavenou hrobkou; niesla svoje meno po kráľovi a pre svoju pompéznosť sa stala tak známou, že po nej všetky podobné stavby niesli svoje meno - mauzóleum; keď takmer 55m vysokú stavbu zničilo v 13.storočí zemetrasenie, materiál z nej použili 1415 na stavbu Hradu sv. Petra, ktorý je dnešnou dominantou mesta; dnes na mieste mauzólea sa nachádzajú iba nepatrné základy tejto stavby

https://www.google.sk/search?q=mauz%C3%B3leum+v+halikarnasse&sa=X&espv=2&biw=1849&bih=995&stick=H4sIAAAAAAAAAAG0ovnz8BQMDgyEHsxCHfq6-QUZBkqkSmJVlUp6hJRmSX1qUWVziWFJSIJhckpmfF5yZklqeWFleGfjZ_YI7u_XE5mlyV_crvSxb-WcFAM1vs2dOAAAA&tbn=isch&imgil=BIZZDdxPWvLaNM%253A%253BY9-lxIcFsvzBM%253Bhttps%25253A%25252F%25252Fsites.google.com%25252Fsite%25252Fnasenajkrajsiedivi%25252Fabout-us&source=iu&pf=m&fir=BIZZDdxPWvLaNM%253A%252CY9-lxIcFsvzBM%252C_&usg=__TkqfO-5mb5JMphl2Q6RU_c0KWiU%3D&ved=0CHIQyjc&ei=sTp-VLe1DI7dauWHgugH#tbn=isch&q=mauz%C3%B3leum+v+halikarnasse+mapa&revid=197150816&imgdii=



M. van Heemskerck: Mauzóleum v Halikarnase (ručne maľovaná rytina, 1572)



P. Galle podľa M. van Heemskerka: Mauzoleum (16.-17.st.)



Model mauzólea v Halikarnase



Maketa Mauzolea v Halikarnase (zmenšenina)

Mauzóleum V. I. Lenina - *konštruktivistická* stavba postavená 1924 pôvodne z dreva a v 1919-1930 z červenej žuly, labradoritu a porfyru

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D0%B2%D0%B7%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B9_%D0%9B%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BD%D0%B0



I. I. Brodskij: Mauzóleum V. I. Lenina (kresba, 1924)



Mauzóleum V. I. Lenina (1925)



Mauzóleum V. I. Lenina (1933)

Max Gabriel - (†1915); tiež Gabriel von Max, Gabriel Cornelius Ritter von Max; česko-nemecký maliar; väčšinu tvorivého života strávil v Mníchove, kde dokončil štúdium a neskôr vyučoval na maliarskej akadémii; pre jeho diela sú typické citovo nabité a psychologicky prepracované postavy, vyžarujúci pocity ľútosti a súcitu; maľby majú mystický nádych, nie sú úplne realistické; namaľoval aj niekoľko obrazov opíc a rad ilustrácií; inšpirovala ho predovšetkým jeho vlastná fantázia; vo svojej dobe bol medzinárodne uznávaný a veľmi obľúbený aj v Prahe



G. von Max: Súd opíc nad umením (1889)



G. von Max: Súd opíc nad umením (singerie, 1889)



G. von Max: Súd opíc nad umením (singerie, 1889)



G. von Max: Učenci (singerie, 19.st.)



G. von Max: Vzkriesenie Jairovej dcéry (1878)

Maxentius - pozri „*In hoc signo (vinces)*“, *Konštantín*



G. Bonasone, G. Romano (návrh): Bitka Konštantína a Maxentia (rytina, 1544)

Maximillia - manželska rímskeho miestodržiteľa Eggea, ktorú *apoštol Ondrej* vyliečil zo smrteľnej choroby a nasledovne obrátil na kresťanskú vieru; nakoľko pod vplyvom nového učenia odopierala manželove práva, bol apoštol ukrižovaný; legenda zachovaná v *apokryfnom* spise zo 3.st. a prerozprávaná v *Zlatej legende*; pozri *biblia*

Maximilian z Tebessy - (†295); svätec a mučeník, syn Fabia Victor, vojaka rímskej armády; Maximilian bol nútený narukovať pri meste Thavasa (teraz Tebessa v Alžírsku); bol predvedený pred prokonzula Cassia Dio, aby prisahal vernosť cisárovi ako vojak; odmietol, lebo ako kresťan nemohol slúžiť v armáde, lebo odmietal násilie; okamžite ho sťali; za týmto účelom je spomínaný ako jeden z prvých odopierajúcich vojenskú službu z dôvodov svedomia a je ich patrónom; pozri *kresťanskí svätci*

sv. **Maximus** - rímsky svätec, jeden z troch *kresťanských svätcov*; pozri *Tiburtius, Valerian, a Maximus*

http://www.catholic.org/saints/saint.php?saint_id=5024

https://en.wikipedia.org/wiki/Saints_Tiburtius,_Valerian,_and_Maximus

Maximus a Cladius - kresťanskí svätci z čias Diokleciána; pozri *kresťanskí svätci*



M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Maximus a Cladius (Norimberská kronika, 1440-1514)

Maydenz Martin van - *Meytens Martin van*

Mayo Jan - *Vermeyen Jan Cornelisz*

Mayr Alexander - *Mair Alexander*

Mayovia - pozri *mayská kultúra*

mayská keramika -

http://garfiulg.blogspot.sk/2012_11_27_archive.html

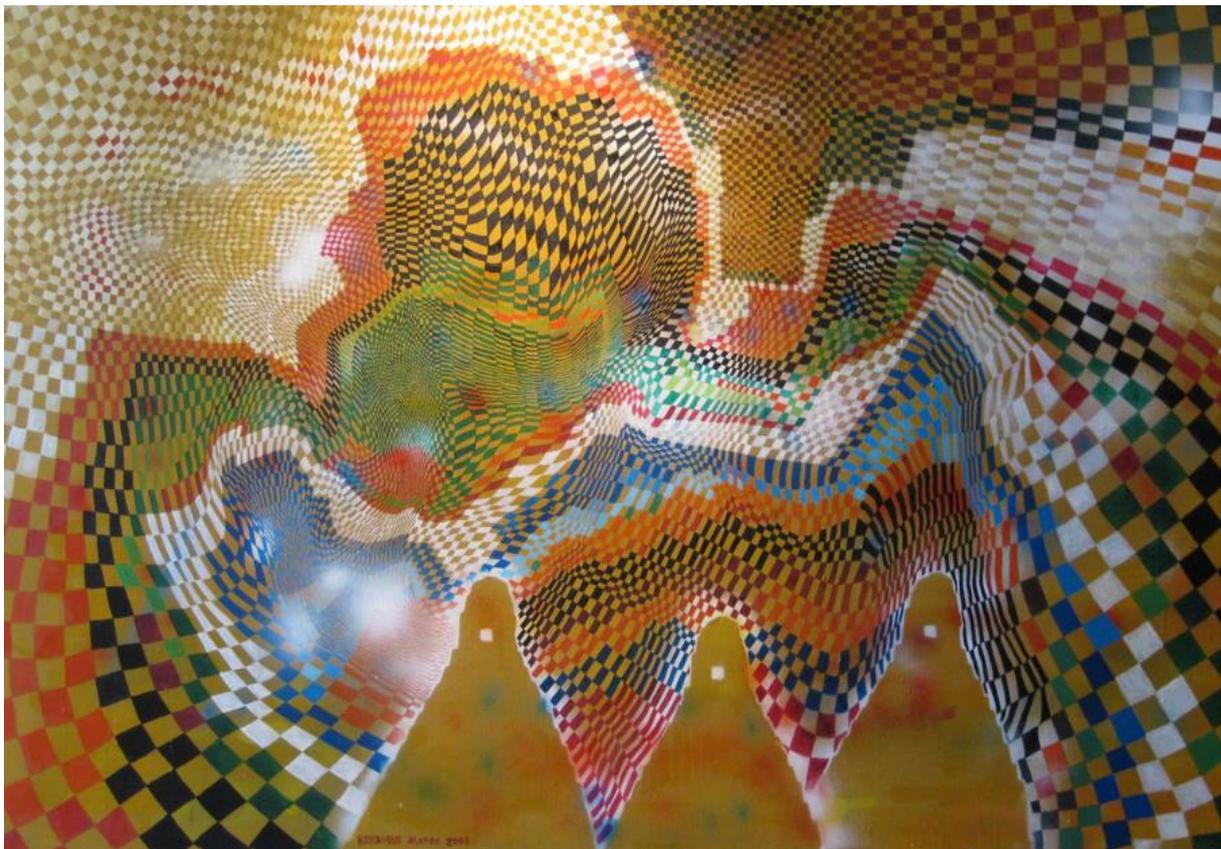


Mayská nádoba so súdom v podsvetí Xibalba (neskoro klasické obdobie, 600-900)

mayská kultúra - najvyspelejšia predkolumbovská kultúra mexických *Indiánov* štátu Yucatán, Campeche a v oblasti Hondurasu, od pol.1.tis.pred Kr.; nadväzuje na *toltécku kultúru*; (*terakotové plastiky*), najväčší rozmach v 292-925, vplyv *olméckej kultúry* (*pyramídy*, štadióny pre *loptové hry*, *stély* s plošnými reliéfmi, drobné terakotové plastiky, *zlatníctvo*, *keramika* (pozri *Tepeuh*); pre umenie charakteristická statickosť, zotrúvanie v kanonizovaných formách, abstrakcia a symbolickosť sôch; základom *kompozície* je symetria a členenie zobrazeného motívu; zánik v 1.pol.16.storočia; pozri *indiánske umenie: mamom; keramika indiánska, papier, kalendár mayský; sova* (Biedermann); *Chicanel; čokoláda* (Piešťanský týždeň)

Baleka v súvislosti s heslom *predkolumbovské umenie Mexika a Strednej Ameriky*: nástenné maliarstvo má *profánnny* charakter; najvýznamnejšími boli nástenné maľby troch miestností chrámu v Bompaku (štát Chiapas, Mexico, okolo r.800); prevedené technikou *fresky*; zobrazujú takmer v životnej veľkosti kňazov, bojovníkov, obrady, procesie, bojové scény, víťazné tance; rad figúr, najmä bojovníkov, má groteskné masky; používajú farebného protikladu červenej, zelenej, bielej, modrej a purpúrovej s tmnou hnedou a čiernou; zaujímavé maľby sa dochovali aj na iných miestach Yucatánu (*Chichen Itzá*, Tulum); aj mayské umenie vytvorilo rad iluminovaných kódexov (pozri *mayské kódexy*); významným výtvarným druhom z hľadiska *ikonografie* bola maľba na keramike (taniere, nádoby); je pomerne bezpečným prostriedkom datovania; zobrazuje symbolicky, geometricky a štylizovane zvieratá aj ľudské postavy s obetnými darmi, bojovníkov prijímaných vládcov, obchodníkov ap.; charakteristickou oblasťou mayskej tvorby boli hlinené figúrky vyrábané v Palenque, Jonune a Jaine: boli modelované alebo tvorené podľa formy, polychromované; zobrazovali mužov, ženy, božstvá, bojovníkov, ale aj rastliny; určené zrejme do hrobov pre pochovávaných, ktorých podobu často zachycovali; mayské sochárstvo tiež svojimi *stélami*, monolitickými oltármi, mozaikami a nefritovými šperkmi vytvorilo jeden z vrcholov starovekého predkolumbovského umenia, ktoré zničil príchod Španielov, obrazoborectvo spojené s christianizáciou krajiny; pozri *oceánske umenie*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Maya>



H. Matos: Mayský chrám (2007)

mayské kódexy - kódexy Mayov

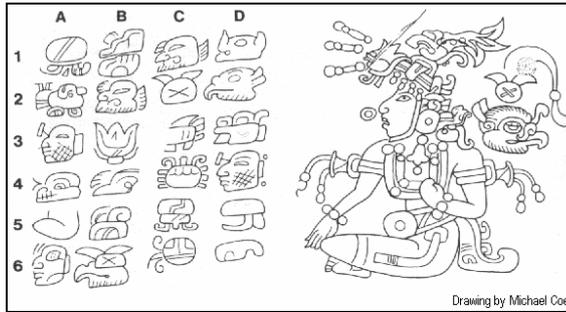
mayské náboženstvo a mytológia - polyteistické náboženstvo, kult personifikovaných prírodných síl, zbožštenie nebeských telies a kult času; v klasickom období 3.-10.st. málo dokladov o rituálnych ľudských obetiach, ktoré nastávajú až pod vplyvom mexického etnika; hlavné božstvo *Kukulkan/Operený had*; na čele mayského *panteonu* stvoriteľ sveta *Hunab Ku* a jeho dobrotivý syn *Itzamná*; ďalšími: *Chac*, *Yum Kax*, *Ah Puch*, *Xaman Ek*, *Ek Chuah*, *Ik*, *Ixchel*, *Ixtab*, *Kin*, *Balam*, *Hunhau*; okrem nich je známych ešte 13 nebeských a 9 *podsvetných* božstiev, 13 božstiev *katunov* (časový úsek mayského kalendára = 7 200 dní), 19 božstiev častí roku a d.; pozri *indiánski bohovia*; *Xibalba*; *loptová hra*; *mayski bohovia*

Biedermann v súvislosti s heslom *škorpión*: v mayskom svete na polostrove Yucatán sa boh vojny, čierny boh „Ek-Chuah“ znázorňoval s chvostom škorpióna

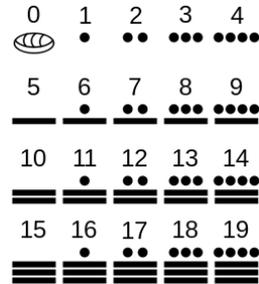
https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Maya_mythology_and_religion
<http://gwvdir.demon.co.uk/PG/Morley/Hiero.htm>

mayské písmo - mayské *písmo* má dvojitý spôsob čítania; znak môže znamenať slabiku, ale aj celé slovo; hoci kľúč k rozlúšteniu mayského písma chýba, dodnes sa podarilo rozlúštiť asi 80% *hieroglyfov*

www: celé to začalo biskupom Diego Landom, ktorý sa horlivo zasadzoval o zničenie každej mayskej knihy, ktorá mu prišla pod ruku; iróniu osudu je, že keď písal svoje dielo *Relación de las casas de Yucatán*, zahrnul doň „zhrnutie“ (veľmi chybné a povrchné) mayských *hieroglyfov*; zrejme sa domnieval, že Mayovia písali pomocou abecedy a tak sa pýtal domorodcov, ako sa píše a, b, c, atď. a ako sa tieto hlásky vyslovujú v španielčine; domorodí informátori mu samozrejme dali *piktogramy* s týmito fonetickými hodnotami; čiže inak povedané Landa zaznamenal malú časť mayského šlabikára, akýsi mayský ekvivalent *Rossetskej dosky*; hoci teda Landa robil, čo mohol, aby zničil zvyšky mayských písomných pamiatok, poskytol nám kľúč k ich znovu objaveniu a dešifrovaniu; ďalší krok urobil v pol. 19.st. John Lloyd Stephens a jeho talentovaný výtvarný asistent Frederick Catherwood; nielenže sa ich knihy stali bestsellermi, ale obrázky v nich obsiahnuté boli (a stále sú) nezvyčajne presné; najväčším znalcom mayskej kultúry a písma všetkých čias je bezpochyby Sir Eric Thompson; medzi jeho najväčšie príspevky patrí jeho systematický *katalóg* všetkých mayských hieroglyfov; Thompson rozdelil piktogramy do troch skupín: prípony, hlavné znaky a portréty; prípony zobrazujú najčastejšie hlavy; ide o malé pokrútené piktogramy, zatiaľ čo hlavné znaky majú zvyčajne hranatý tvar; portréty zobrazujú zvyčajne hlavy ľudí, bohov alebo zvierat a zvyčajne sa môžu objaviť ako prípony i ako hlavné znaky; Thompson dal každému znaku číslo, pričom najnižšie čísla mali piktogramy najčastejšie sa objavujúce v textoch, zatiaľ čo najvyššie čísla mali piktogramy vyskytujúce sa najmenej; prípony začínajú číslom 1 a končia číslom 500; hlavné znaky sú od 501 do 999 a portréty od 1000 vyššie; Thompson mal však utkvélú predstavu, že mayské hieroglyfy sú ideografické, čo doslovne znamená, že každý piktogram vyjadruje abstraktnú myšlienku; týmito ideogramami boli podľa jeho názoru hlavné znaky, zatiaľ čo prípony boli modifikátormi ideogramu (ako čísla, verbálne koncovky, plurály atď.); čo sa fonetiky týka, myslel si, že hlavným mayským spôsobom ako niečo „vyhlásť“ boli rébusy; Landovu abecedu považoval Thompson za úplný omyl; druhú stranu mince predstavoval Jurij Valentinovič Knorozov, ktorý obhajoval fonetizmus a objavil skrytý kľúč v Landovej práci; nebol však prvým, kto obhajoval fonetický prístup k mayským hieroglyfom; veľký lingvista Benjamin Whorf sa tiež už skôr pokúšal „prečítať“ mayské hieroglyfy, avšak neúspešne, lebo bral Landovu abecedu, ako keby bola skutočnou *abecedou*; až Knorozov si uvedomil, že Landova abeceda je iba súčasťou amyského šlabikára a úspešne identifikoval celý rad slabičných piktogramov; čo sa obsahu týka, Thompson silne obhvoľoval ezoterické vedy ako sú astrológia či nezmyselná matematika; tento jeho pohľad vychádzal z názoru, že Mayovia boli mierumilovní kňazi venujúci sa astrológii; čoskoro sa objavili dôkazy o tom, že texty zaznamenávali niečo iné ako mayské vedecké poznatky; Mexičan nemeckého pôvodu Heinrich Berlin identifikoval sadu piktogramov s rovnakými príponami ale rôznymi hlavnými znakmi; každý z týchto piktogramov určuje nejakú polohu; Berlin ich nazval „symbolické piktogramy“; asi najväčšieho pokroku dosiahla Tatiana Proskouriaková, ktorá zaujala k mayským pamiatkam a textom na nich logický prístup; všimla si, že kamenné stély sú zoradené do skupín, pričom veľa zo zaznamenaných dátumov v jednej skupine sa zjavne nevzťahuje k žiadnym náboženským ani astronomickým udalostiam; dátumy na týchto pamiatkach po bližšom skúmaní zodpovedali dĺžke jedného ľudského života, a tak Proskouriaková vytvorila teóriu, podľa ktorej aspoň niektoré z mayských klasických textov zaznamenávali život panovníka; ako náhle bol raz zahájený historický prístup, bol nespočetný počet piktogramov stotožnený so životnými udalosťami, ale je narodenie, prijatie úradu, smrť atď.; na zač. 70.rokov 20.st. bolo prvýkrát možné vypracovať zoznamy dynastií a panovníkov; približne v rovnakej dobe začala byť Knorozovova fonetika prijímaná a pokračovali ďalšie pokroky v dešifrovaní slabičných znakov; keď bolo k dispozícii také množstvo dešifrovaných prostriedkov, začali pomaly mayské texty vychádzať na svetlo; od tej doby sú tu stále nové a nové objavy a práca vydaná pred pol rokom môže byť dávno zastaraná



Mayské hieroglyfy v abecednom význame



Mayské hieroglyfy vyjadrené foneticky
Mayské znaky pre čísla

mayské umenie - pozri *mayská kultúra*

mayskí bohovia - pozri *mayská mytológia*; *Yum Kaax*, *Xaman Ek*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Maya_deities

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Maya_gods_and_supernatural_beings

<https://www.google.sk/search?q=xaman+ek+god&sa=X&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&ved=0ahUKewjPpf31pfzKAhVoDZoKHZ1UCuQQsAQIGQ#imgrc=c9Q3fTNBCGp-gM%3A> (zobrazenia)

http://garfiulg.blogspot.sk/2012_11_27_archive.html (zobrazenia s menami)

mayský kalendár - *kalendár mayský*

Maytens Martin van - *Meytens Martin van*

mazanica - v *archeológii* zlomky vypálenej hliny; stopy zaniknutých sídlisk (dlážka, výmaz pece ap.)

mazanina - súvislá vrstva kašovitej zmesi (zvyčajne na báze hliny), ktorá neskoršie stvrdne; podľa použitého staviva sa rozoznáva mazanina hlinená (z tehlárskej hliny a pliev alebo pazderia), vápenná (*pisé*; zo zmesi tehelnej drviny a vápna), sadrová, teracová (z cementovej malty s prísadou rôznofarebných kamienkov), *xylolitová*, asfaltová (z *mastixu*, gudronu: mäkký asfalt, zmes bituminózneho vápenca s *bituminom* ap.), z *plastov*; pozri *lepenica*, *muna*

mazáry - náhrobné stavby- *mauzóleá* na miestach pochovaných *islamských* náboženských predstaviteľov; ich uctievanie obetovaním hovädzieho dobytku počas procesií zaisťovalo príhovor u *Alaha*; pozri *islamská architektúra*

mazdizmus - pozri *Ahura Mazda*; *zoroastrizmus*

http://it.wikipedia.org/wiki/Templi_del_Fuoco

mázhaus - vstupná *sieň* na prízemí stredovekého domu (v gotickom a renesančnom dome aj v poschodí), ktorou pokračoval priechod alebo len *chodba* do jednotlivých miestností; niekedy tu majiteľ prevádzkoval remeslo alebo obchod; pozri *interiér*; *gotický sloh* (Dudák)

mázhaus horný - *sieň* zvyčajne s trámovým stropom, z ktorej sa išlo do ďalších izieb

mazonit – *masonit*

Mazzoni Guido - (†1518)

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8594627329/in/photostream/>

mažiar - pozri *nádoby, riad*



D. Velazquez: Starena pražiacia vajcia (bodegón, 17.st.)



D. Velázquez: Dvaja mladí muži pri stole (1622)

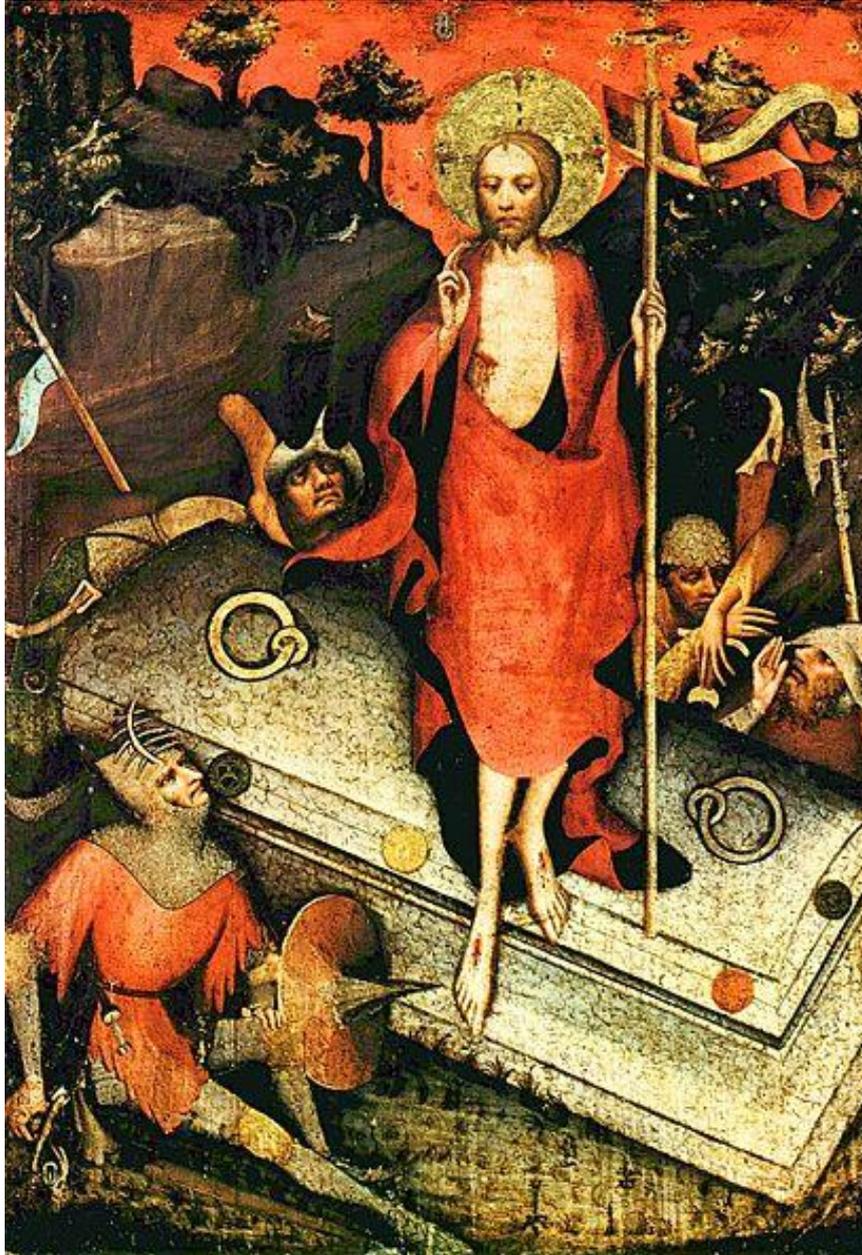


L. E. Melendez: Zátíšie (bodegón, 1770)

mäkký kryt - *kryt mäkký*
mäkký porcelán - *porcelán mäkký*

„mäkký štýl“ - z nemeckého *weicher Stil*; v nemeckej literatúre bol *weicher Stil* iný názov pre *krásny sloh*; v užšom význame je „mäkký štýl“ termínom pre českú neskorú *gotiku*; porovnaj užívanie termínu *lámaný štýl* pre to isté obdobie neskej gotiky

-mäkký štýl je štýl v neskorogotickom maliarstve a sochárstve okolo roku 1400; významnou podporou mäkkého štýlu stojí „*Marienbildnisse*“, ktoré sú tiež nazývané „*krásne madonky*“; termín mäkký štýl bol vytvorený v roku 1907 H. Borgerom a v roku 1920-1930 rozšírený Wilhelmom Pinderom; vzhľadom k tomu, že sa používa takmer výlučne podľa nemeckých dejín umenia, tam sú kontroverzné pokusy zaviesť alternatívne označenie „*internacionálna gotika*“; vyplýva to zo zistení, že mäkký štýl bol živou medzinárodnou výmenou foriem a nápadov a bol v histórii Európy dosiaľ jedinečnou jednotnosťou; vplyv vychádzajúci z českého umeleckého výskumu s názvom „*krásny štýl*“ je ďalší synonymum pre mäkké štýl



Majster třeboňského oltára: Vzkriesenie Krista (1380)

mäso, mäsiarstvo, mäsiari - Wensleydalová v súvislosti s heslom *fénix*: kresťania tvrdili, že fénix nepozná *korupciu* ani *hriech*, lebo nikdy nekonzumuje mäso; pozri *kresťanstvo*; *kresťanské symboly*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie a prirovnania*; *potrava*, *konzumácia* (Biedermann)

-v súvislosti s heslom *upír*: v niektorých oblastiach sa upíri neobmedzovali vo svojej pôsobnosti len na nočnú dobu; verilo sa, že žijú medzi normálnymi ľuďmi (najčastejšie ako obchodníci alebo *mäsiari*) a do hrobu sa musia uložiť len v určitý deň v roku; niekde sa verilo, že vplyvom upírov prichádza hlad, zlé počasie alebo *mor*

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:1520_Wertinger_Badehaus_und_Schlachtszene_anagori_a.JPG



A. Carracci: Mäsiarstvo (1580)



J. Beuckelaer: Zabitá ošípaná (1563)



P. Aertsen: Mäsiarsky stánok s útekom do Egypta (1551)



F. Snyders: Predavači zveriny (2.pol. 17.st.)



D. Teniers ml.: Mäsiarstvo (1642)



P. Cornelisz van Rijck: Kuchynská scéna (detail, 1604)



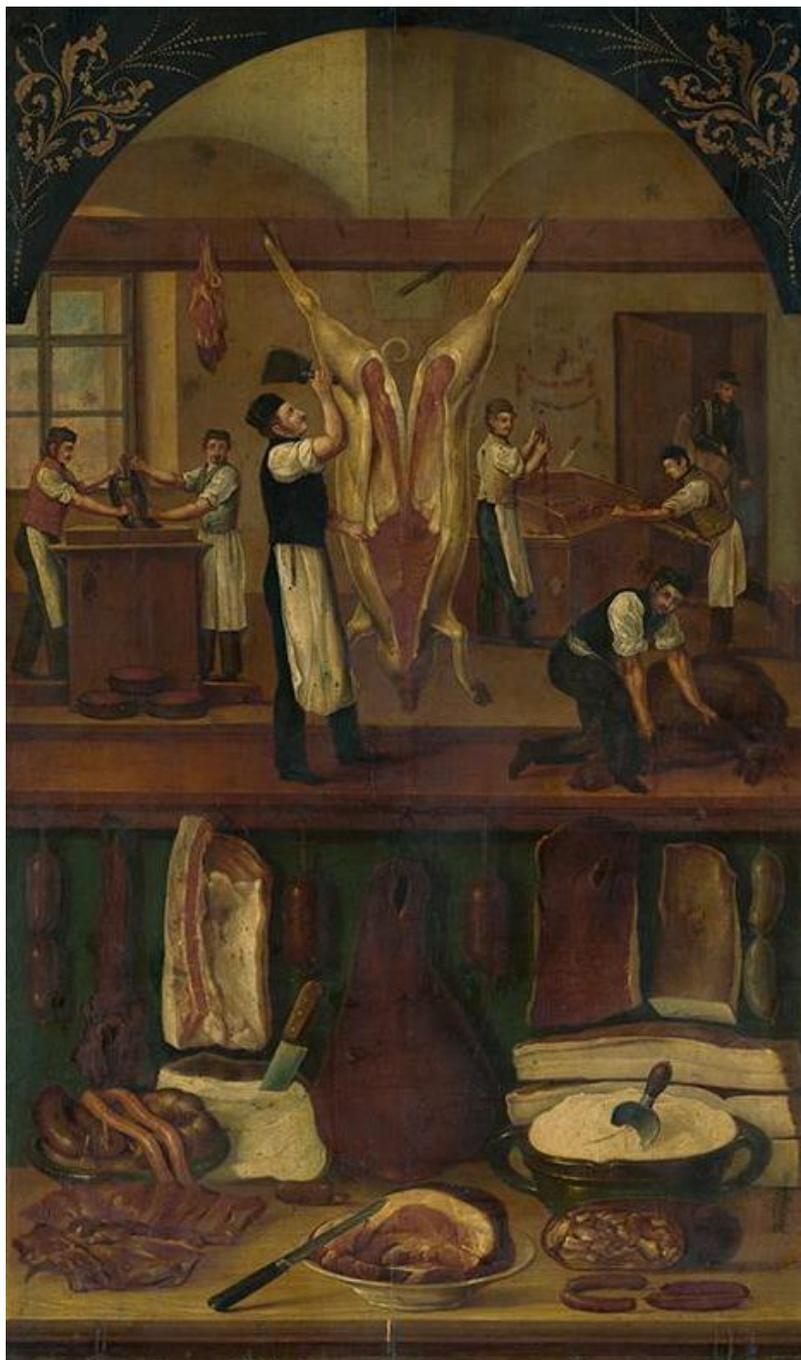
P. Cornelisz van Rijck: Kuchynská scéna (1604)



Ch. Weigel st.: Mäsiar (medirytina, 1698)



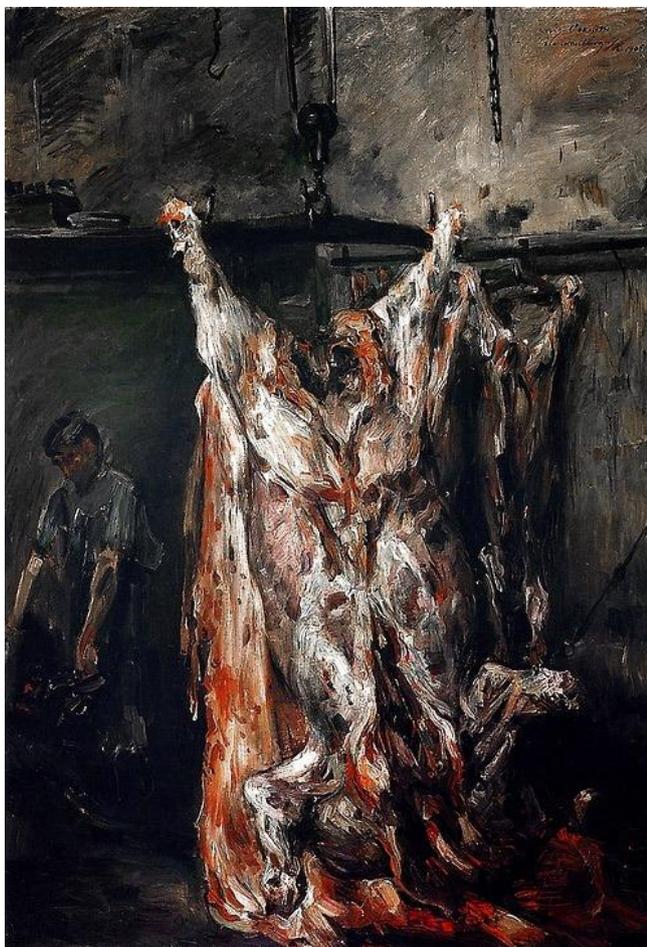
J. J. Horemans I: Scéna so ševcom a mäsiarom (18.st.)



Stredoeurópsky maliar z 2. polovice 19.storočia: Mäsiarska dielňa a obchod (1850-1900)



L. Corinth: Na bitúnku (1893)



L. Corinth: Porazený vól (1905)



A. Anker: Zátišie (1896)



A. Eckert: Mäsiar a predavačky (1966)

mäso konské - *konské mäso*